

What Villagers in the South East Say...

တၢ်လၢပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲတဖၣ်တဲဝဲ...

တၢ်ထံၣ်သၤတြီၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပှၤက့ၤကၤဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်
အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပှၤလၢအဘၣ်တၢ်
ဟ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢ “တၢ်လၢပှၤသဝီဖိတဖၣ်တဲဝဲ...”

အပူၤ

လါမ့ၤ ၂၀၁၄န့ၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်တဖၣ်

ကဘျးဟ့ၣ်နီၣ်ဂီၢ်

တၢ်ကွဲးဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖျိၣ်ကီၢ်	၃
တၢ်ကတိၤလၢညါ	၄
ပှၤလၢတၢ်ထံၣ်လီၢ်ကတိၤသကိးတၢ်ဒီးအီၤတဖၣ်အတၢ်မၤနီၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး	၅
တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး	၆
ကီၢ်ဆၣ်လၢတၢ်တိၣ်ဟံၣ်အလီၢ်တဖၣ်	၇
တၢ်ဒုးထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤထီၣ်သးသဟီၣ်တဖၣ်	၇
တၢ်အိၣ်သးနီၢ်နီၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤတဖၣ်	၈
ကရူၢ်ဖီၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်အိၣ်တၢ်အလီၢ်	၈
ဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပိၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကီ	၉
တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်	၉
တၢ်လျၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအကျဲအတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျၢၤ	၁၀
ခိၣ်ဃၢၤန့ၢ်ဆၢၣ်ဝးတရံးအတၢ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤနးထီၣ်	၁၁
တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်	၁၂
ကသံၣ်မူၤဘျီးတၢ်အိၣ်ရၤလီၤသးသက့ၤဆးဒး	၁၃
တၢ်အဂ့ၢ်အဂၤ.....	၁၃
တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲအိၣ်ကတၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲဒ်သိးတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤကအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤအဂီၢ်	၁၄
တၢ်ပဲၣ်ထံၣ်နီၤဖးအီၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပှၤ	၁၆
တၢ်ပဲၣ်ထံၣ်နီၤဖးလၢဒဲကဝီၤ.....	၁၇
တၢ်ကတိၤကျၢ်တၢ်	၁၉
တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်	၁၉
တၢ်ပိၢ်ထွဲတဖၣ်	၂၀
လံၣ်ဘျးစဲ ၁ - တၢ်ဒုးန့ၣ်ကီၢ်ဆၣ်အတၢ်ဂီၤမူ	၂၀
လံၣ်ဘျးစဲ ၂ - ပှၤက့ၢ်တၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်ဆၢက့ၤတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဂီၤမူ	၂၀
လံၣ်ဘျးစဲ ၃ - တၢ်နီၤလီၤတၢ်ဂီၤမူ	၂၀

တၢ်ကွဲးဖိုင်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖုၣ်ကိၣ်

တၢ်န့ၣ်အံၤအတီၢ်ပုၤဖဲလၢမးရုၤဒီးလၢအုၣ်ဖျါအဘၣ်စၢၤန့ၣ်,တၢ်မၤဝဲကရၢၢ်တၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်ဒီးပုၤလၢအက့ၢ်ကၤဒါဆူကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးတၢ်လီၤတဖၣ်တၢ်လီၤဖိတဖၣ်လၢဒဲကဝီၤခွဲးဖျါအပူၤလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ကိၣ်တၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤအကီၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ကမၤတၢ်လီၤဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဖိခဲလၢခဲဆူအနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်,တၢ်မၤဝဲတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးအံၤအတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဒီးသိးတၢ်ကမၤန့ၢ်တၢ်အိၣ်သးအဂ့ၢ်အကျိၤလၢပထံၣ်မ့ၢ်အိၣ်သ့လၢပုၤတၢ်ကၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်ဒီးအတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီတဖၣ်အဖီခိၣ်လၢအဘၣ်ဃးတၢ်အိၣ်သးအနီၣ်ကီၢ်လၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤအဂ့ၢ်အကျိၤတဖၣ်န့ၣ်

တၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်တဖၣ်အံၤပညိၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢလီၤကဝီၤဆူတၢ်က့ၤကၤဒါက့ၤတဖၣ်, တၢ်ဆိတလဲတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဒီးလီၤကဝီၤန့ၣ်ဖိသဝီဖိတဖၣ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲစးထီၣ်လၢထံၣ်ရူၢ်ကီၢ်သးဒီးသးတၢ်ပၤတၢ်ပြုးအတၢ်ဆိတလဲသးအိၣ်ထီၣ်လၢထံၣ်လီၤကီၢ်ပုၤဖဲအပူၤကွၢ်တယံၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်,ဒီးတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်လၢအတြီၤမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်လၢတၢ်က့ၤကၤဒါက့ၤအဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤလၢအပၣ်ဃုၣ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးအပူၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဒီးဆူထီၣ်အိၣ်လၢကဝီၤဒုခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်,အမဲၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်သးကဘၣ်ဘၣ်လိာ်သးဒီးတၢ်ဟံၣ်ဃုၣ်လီၤနီၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဒီးအမ့ၢ်,ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအက့ၢ်ကၤဒါက့ၤဆူကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဖဲတၢ်စးထီၣ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအလီၢ်ခံ, ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပုၤတဖၣ်,ဒီးတၢ်မ့ၢ်ပိၣ်ခွါအနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ်ကဘၣ်ဘၣ်ဂီၢ်ဘၣ်ဒုလိာ်သးန့ၣ်လီၤ. ပုၤက့ၢ်ကၤဒါက့ၤတဖၣ်လီၤဖိလၢအပၣ်ဃုၣ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးအပူၤတဖၣ်ခဲလၢခဲမ့ၢ်ပုၤ(၈၅)ဂၤအကျိၤန့ၣ်ပိၣ်မ့ၢ်ပၣ်ဃုၣ်ဝဲ(၃၅%)န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လၢလိာ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါအပူၤအံၤမ့ၢ်ဟံၣ်ဃုၣ်ထဲဒၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢပုၤလၢအက့ၢ်ကၤဒါက့ၤဆူအကစၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်အကျဲတဖၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်သန့က့,ပုၤလၢအဂ့ၢ်အဂၤအါန့ၣ်ဒီး(၁၀၀)ဂၤဒီးအမ့ၢ်ပုၤတၢ်တၢ်သ့ၣ်က့သးပုၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်,ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကဗျာ်ကရၢ(СВО)ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဟံၣ်ဃုၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးဒီးတကတီၢ်ညါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တဖျါးလၢတၢ်စးထီၣ်မၤတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်, ပုၤလၢအပၣ်ဃုၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးမ့ၢ်အိၣ်လၢကလဲၣ်ဖျါထီၣ်အနီၣ်ကစၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီးအတၢ်ပုၤတၢ်ဂၤအတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲအံၤပညိၣ်ဃုၣ်ဝဲဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးအိၣ်လၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ်မ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်သီ,တၢ်ဆၢကတီၢ်အယံၣ်အထၢ, တၢ်လီၤလၢအက့ၢ်တုၣ်တဖၣ်ဒီးအတၢ်ပညိၣ်လၢတၢ်က့ၤထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးဖဲအကတၢ်တဘျီအံၤ, ဃုၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်က့ၤကၤဒါက့ၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်အတၢ်က့ၤကၤဒါအံၤန့ၣ်တၢ်လီၤလၢအဝဲသ့ၣ်က့ၤတုၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၤလၢခိၣ်ခိၣ်ကစၢ်ခိၣ်ကလိကျိၤတၢ်လီၤတဖၣ်အစ့ၤကတၢ်ဒုသဝီ(၁၈)ဖျါလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ဖဲဒီးလီၤကဝီၤတၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤလၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤတဖၣ်(တပၣ်ဃုၣ်ဒီးယီၤဒိၣ်ကီၢ်ဖဲဘၣ်) - တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်က့ၤကၤဒါက့ၤတဖၣ်ခိၣ်ခိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ထွဲဒီးဟံၣ်ဖိဖဲအတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်,ဒီးအိၣ်ဝဲယံၣ်(၁)သီတုၤ(၉)လၢန့ၣ်လီၤ.

ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အုၣ်သးတဖၣ်ဒီးအတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်, တၢ်လၢအတြီၤမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးလၢတၢ်ကက့ၤကၤဒါက့ၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျဲၤဒီးတၢ်အိၣ်ကၤအိၣ်ခိးဝဲအဂီၢ်လီၤဆိဒၣ်တၢ်,ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤလၢတၢ်ဆဲးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ဆိလီၤဂ့ၢ်ထီၣ်သးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤအဂ့ၢ်အဂီၢ်အပတီၢ်တဖၣ်,ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အဃိလၢပုၤတၢ်တၢ်မုၢ်တဖၣ်ကမ့ၢ်လၢသးခုဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးအခွဲးယံၣ်ဒီးတၢ်သဘျီတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တုၣ်ခဲအံၤန့ၣ်တၢ်တအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်အိၣ်ဒီးလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျီတခါဂ့ၢ်တခါဂ့ၢ်အပူၤဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်အိၣ်သးလၢအဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ဆိလီၤဟံၣ်လီၤသးတဖၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်ထီၣ်န့ၣ်အလီၢ်ဒီးအမဲၣ်ညါဒုးကဲထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်ဘၣ်ဘီခိၣ်ခိၣ်ကလဲၣ်လၢဒဲကဝီၤတၢ်လီၤခဲလၢခဲအပူၤ,ဒီးတကးဒီးဘၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအတြီၤမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်မ့ၢ်ကိးဝဲအါမးလၢဒဲကဝီၤတဖၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤလၢတၢ်က့ၤကၤဒါက့ၤတဖၣ်တၢ်လီၤတဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢအတြီၤမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်တဖၣ်အမ့ၢ်ဝဲတၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမူတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်,ဒီးတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ်/တၢ်ဃုကၤဒါက့ၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်ကိတခါလၢအကဲထီၣ်တၢ်ယိာ်ဘၣ်ဘီအဒိၣ်ကတၢ်လၢတၢ်ကဘၣ်ကတီၢ်အံၤလၢအဂ့ၢ်ခါဆူခိၣ်ညါ(ဘၣ်ဆၢမ့ၢ်ဒဲကဝီၤဖဲဖျါလၢကလံၤထံးတကပၤခံဖျါန့ၣ်ကစ့ၤဝဲတဖၣ်), တကးဒီးဘၣ်ပၣ်ဃုၣ်ဒီးဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်ဒီးပိၣ်ထွဲထီၣ်အခံလၢတၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအခွဲးယံၣ်တဖၣ်(လၢညါန့ၣ်တၢ်မၤအံၤလၢဒဲကဝီၤအိၣ်လၢကလံၤထံးဒီးလၢလီၤခံတၢ်ကမၤအံၤလၢကလံၤထံးတကပၤ)န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်မူၤဘျီအတၢ်အိၣ်ရၢလီၤသးသက့ၤဆးဒးတဖၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ကိးခိၣ်ဃၢၤဝဲတရံးအတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢအကဲထီၣ်သးခိၣ်ဖျါလၢဖဲဖိကဟၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအကျိၤဘၢလုၢ်ကွၢ်ဝဲတၢ်ဖဲလဲၤဖဲကွၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ယိာ်အစ့ၤကတၢ်လၢပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဃုၣ်မၤသကိးတၢ်တဖၣ်(တၢ်က့ၢ်ကၤတၢ်ကွၢ်ဝဲလၢအပူၤဒီးခဲလၢအုၣ်စ့ၣ်အပူၤ)န့ၣ်လီၤ. ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢဟီၣ်ကဝီၤပုၤတၢ်မၤပိၣ်ထွဲတၢ်လဲလိာ်အိၣ်ထီၣ်သးတဖၣ်အဖီခိၣ်, တၢ်ဘၣ်ယိာ်ဘၣ်ဘီလၢအပဲမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်လၢတၢ်ကပိၣ်ကပၤတဖၣ်အိၣ်ဖျါလီၤကဲလၢကအါထီၣ်ဝဲအဃိ,ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကကဲထီၣ်ပုၤအါဂၤအတၢ်သးဖဲအလီၢ်လၢခါဆူခိၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခွဲးတၢ်ယံၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကရဲၣ်ကျဲၤအံၤလၢတၢ်က့ၤကၤဒါက့ၤအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျဲၤအဂီၢ်န့ၣ်,ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်တၢ်ဟံၣ်နီၣ်အတီၢ်ပတီၢ်တဖၣ်လၢတၢ်တုၣ်မၤပိၣ်ထွဲဘၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးကွၢ်ကဟံၣ်ဒီးအံၤတုၣ်ခဲအံၤဒီး,ဒီးတဘျီဃီပုၤန့ၣ်လီၤကျဲၤတၢ်လၢတၢ်ဘၣ်စၢၤတဖၣ်ပုၤကူၣ်ပုၤကူၣ်ဖဲလၢတၢ်ကဘၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒီးအမ့ၢ်,

- စးထီၣ်မၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးကဗျာ်အတၢ်မၤအကျိၤကျဲၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သံဒီးတၢ်ဒီးပုၤဒဲကဝီၤဖိတဖၣ်လၢအလဲ “လဲၤဒီးကွၢ်” အထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးဃုၣ်ဒီးပုၤလၢတၢ်ဃုထၢအံၤလၢကက့ၤကၤဒါအတၢ်ဒၣ်ဝဲတဖၣ်.
- မၤအါထီၣ်တၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်ဒီးကရူၢ်လီၤဆိလိာ်သးအဖုတဖၣ်လၢပုၤတၢ်တဖၣ်အပူၤလၢကဃုသ့ၣ်ညါအတၢ်မ့ၢ်လၢကွၢ်စိတၢ်လၢအလီၤဆိလိာ်သးအါမၤ, တၢ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢအတၢ်တြီၤမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်လၢတၢ်က့ၤကၤဒါက့ၤအဂီၢ်တဖၣ်,ဒီးတၢ်ထံၣ်ဖိထံၣ်တဖၣ်တၢ်ဃုထၢကျဲၤအဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- မၤလီၤတၢ်လၢတၢ်ဃုထံၣ်န့ၢ်တၢ်အစၢတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအကါဒိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါပုၤမၤတၢ်အိၣ်ကတံၢ်ကတီၢ်သးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးတၢ်ကတီၢ်စၢၤတၢ်အတၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်, ဃုၣ်ဒီးတၢ်ဟံးဃုၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်ဖဲလၢတၢ်အိၣ်သးလၢတၢ်သးအိၣ်က့ၤကၤဒါက့ၤလၢအပူၤဖျါဖျါဒီးသုးသ့ၣ်လၢကဝီၤအဂီၢ်မ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်မၤဘၣ်အံၤကိးဝဲအါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤလၢပၤ

စးထီၣ်လၢလၢမးရှးတုၤဆူလၢအဖျါတနံၣ်အံၤအပူၤန့ၣ်, ထံၣ်ဘၣ်စံၣ်မၤဝဲကရူၢ်တၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးတၢ် (Focus Group Discussion) လၢဒဲ ကတိၤလၢပၤအပူၤန့ၣ်ဒီးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်လၢအကူၤလီၤဆူကီၢ်ပယီၤတဖၣ်တဖၣ်လီၤဖဲလၢအပူၤကွၢ်တယံၣ်ဒီးဘၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲဒ်သိး တၢ်ကဟးဃုသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃးဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်တၢ်အိၣ်သး, ထံၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သးဒီးတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်အတၢ်အိၣ်သးအ ဂ့ၢ်အကျိၤလၢလီၤကတိၤလၢပၤအကူၤတုၤဝဲတဖၣ်ဒီးတၢ်မနုၤတဖၣ်ဆိတလဲအသးစးထီၣ်လၢကလုာ်န့ၣ်ထံၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သးအတၢ်လဲၣ်လိာ်သးအိၣ်ထီၣ်ဝဲအ ဆၢကတီၢ်ဖဲလၢ(၂၀၁၁)န့ၣ်စးထီၣ်အကတီၢ်ဒီးတၢ်မၤအသးပိာ်ထွဲထီၣ်အခဲလၢအမ့ၢ်တၢ်မၤတၢ်ပတုၤတၢ်ခးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢပုၤတဖၣ်ဒီးတဖၣ် ဝဲစ့ၣ်စ့ၣ်ဒီးတၢ်နိးတၢ်ဘျးလၢအအိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤလၢအတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျဲၤဒီးတၢ်အိၣ်ကၢအိၣ်မိးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပညိၣ်န့ၢ်တမ့ၢ်လၢတၢ်ကမၤတၢ်လီၤဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအတၢ်ပၢ်ဖျါအံၤအပူၤန့ၣ်လၢလဲဆုၣ်ပုၤမဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒီးတဖၣ်အနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲအ သိးန့ၣ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၢမ့ၢ်ဒ်သိးတၢ်ကမၤန့ၢ်တၢ်အိၣ်သးအဂ့ၢ်အကျိၤလၢပထံၣ်မ့ၢ်န့ၢ်အီၤသ့ၣ်လၢပုၤတဂၤဘၣ်တဂၤအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးအတၢ် ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီတဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအပၣ်ဃုသ့ၣ်လၢတၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးအပူၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်ဒီးဆုၣ်ထီၣ်အီၤလၢကတီၢ်ဒုခိၣ် န့ၢ်တဖၣ်,အဖဲၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်သးကဘၣ်ဘၣ်လိာ်သးဒီးတၢ်ပၢ်ဖျါလီၤနီၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဒီးအမ့ၢ်,ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအကူၤကဒါက့ၤဆူကီၢ်ပယီၤ မ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးတၢ်စးထီၣ်မၤတၢ်ပတုၤတၢ်ခးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအလီၢ်ခဲ, ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်တုၤဝဲတဖၣ်,ဒီးပိာ်ထွဲပိာ်ထွဲအနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ် ကဘၣ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဒုခိၣ်လိာ်သးန့ၣ်လီၤ.

တချုးလၢတၢ်စးထီၣ်မၤတၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးတၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်, ပုၤလၢအပၣ်ဃုသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်က့ၤမ့ၢ်အီၤလၢကတီၢ်ဖျါထီၣ်အနီၣ်ကစၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤ ဒီးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤအတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲအံၤပၣ်ဃုသ့ၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးအိၣ်လၢကတီၢ်ဖျါထီၣ်မ့ၢ်န့ၢ်မ့ၢ်သီ,တၢ်ဆၢက တီၢ်အယံၣ်အထၢ, တၢ်လီၤလၢအကူၤတုၤဝဲတဖၣ်ဒီးအတၢ်ပညိၣ်လၢတၢ်က့ၤထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးဖဲအကတၢ်တဘျီအံၤ, ဃုၣ်ဒီးတၢ်လဲၣ်လိာ်က့ၤ လီၤအကျဲၤလၢအဝဲသ့ၣ်က့ၤကဒါက့ၤဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အါတက့ၢ်ပုၤလၢအပၣ်ဃုသ့ၣ်လၢတၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးတၢ်အပူၤတဖၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်က့ၤကဒါက့ၤဆူကီၢ်လီၤလၢကစၢ်ခိၣ်ကလိကျိၤအ လီၤတဖၣ်, ဒီးလၢအဝဲသ့ၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တပၣ်ဃုၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်သးလၢပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်တၢ်အိၣ်သး/တၢ်ဆိလီၤဝဲၣ် တဖျါဘၣ်တဖျါဖဲလၢတၢ်မၤတၢ်ဃုထၢဝံၤအလီၢ်ခဲတဖၣ်/ -တၢ်ပတုၤတၢ်ခးအတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကလီၤဆိဝဲန့ၣ်လီၤ. နီၣ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဖိအိၣ်အါဝဲလၢအဖဲလၢကစၢ်ခိၣ်ကလိကျိၤဒ်တၢ်လီၤအံၤသ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အယံၣ်,တၢ်ဃု ထံၣ်န့ၢ်တၢ်အစၢအဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ်ပၢ်ဖျါလၢတၢ်ဖိလိာ်တဖၣ်အံၤကဒုးထံၣ်က့ၤတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးပုၤအိၣ်ဆိး လၢလီၤအံၤအပူၤအါခဲအါဂၤအတၢ်ဃုထၢတၢ်အခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤလၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤဒုခိၣ်အတၢ် မ့ၢ်တမ့ၢ် တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤက့ၤကဒါက့ၤအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးတဖၣ်အံၤပညိၣ်ဃီၤဝဲလၢတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤသၢခါအတၢ်သံကွၢ်သံဒီးဃုၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤဖိတဖၣ်-

၁. တၢ်ဒီးသးဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ

- တၢ်မၤဒီးဒီး: NSAs အတၢ်အိၣ်ဆိလီၤဒီးဝဲအသး
- တၢ်ပတုၤတၢ်ခးလီၤတၢ်လီၤဆဲး
- ဟီၣ်လၢ်မ့ၢ်ပိာ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်
- တၢ်ဟူးဂဲၤသဘျီ
- တၢ်သိၣ်တၢ်သီအတၢ်ဘျီ
- တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်န့ၣ်န့ၣ်တၢ်

၂. တၢ်မၤစၢၤပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်တၢ်အိၣ်သးတဖၣ်(တၢ်အိၣ်ဆုၣ်အိၣ်ဃုဒီးတၢ်က့ၢ်ဘၣ်က့ၢ်သ့)

- တၢ်ဟ့ၣ်လီၤမၤစၢၤတၢ်ဒီးတၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤ (GoRUM-, NSA-ဒီးပုၤတဝၢမၤတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်)
- တၢ်န့ၢ်ဖဲဒီးမၤအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်

၃. တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမ့တၢ်ဖဲတၢ်မၤအကျဲတဖၣ်

- တၢ်န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်မၤအိၣ်စိၣ်ဖျါ/တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါဒီးတၢ်ဆါတၢ်ပူၤအလီၢ်တဖၣ်
- တၢ်န့ၢ်ပၢ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤဒီးတၢ်ဃုက့ၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤ
- တၢ်ပူၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢတၢ်မၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲလၢကွၢ်အတၢ်န့ၢ်ဘျီဒုခိၣ်အဂီၢ်ဒီးမၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးတၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးခိၣ်ဃၢၤတၢ်အိၣ်ဝဲတရံး အတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျဲၤ
- ကသံၣ်မူၤဘျီအိၣ်သက့ၤဆးဒး(ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ခိၣ်ဖျါတၢ်မၤအကျိၤအကျဲဒီးတမ့ၢ်ဒ်တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤဖိတခါဘၣ်)

တၢ်ထၢဖိၣ်ပၢ်ဖျါန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်အံၤ, ဃုၣ်ဒီးပုၤသဝီဖိတဖၣ်အတၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢလီၤကတိၤလၢပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဃုၣ် မၤသကိးတၢ်တဖၣ်က့ၤဝဲအလီၢ်န့ၣ်,ဘၣ်တၢ်ပၢ်ဖျါအတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲတဖၣ်လၢအအိၣ်လၢတၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပိာ်ထွဲထီၣ်အ ခံမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အနီၣ်ကစၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးခဲအံၤအဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤလၢအကဲထီၣ်တၢ်နိးတၢ်ဘျးတဖၣ်လၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤလၢအအိၣ်စံၣ် အိၣ်ကျဲၤဝဲအဂီၢ်, တဘျီဃုၣ်ဒီးတၢ်ပိာ်ထွဲထီၣ်လီၤဖဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဃးကီၢ်ဆၢလီၤကတိၤလၢအတၢ်လီၤပလိာ်လိာ်သးတဖၣ်ဒီးဒဲကတိၤလၢအတၢ်လီၤဆိ လိာ်သးတဖၣ်ဃုၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဖဲလဲထီၣ်သးသ့ဝဲလၢခံကတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးတၢ်ဝံၤဒီးပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဃုၣ်မၤသကိးတၢ်တဖၣ်တၢ်က့ၤမ့ၢ်အီၤလၢကတီၢ်ဘၣ်ဒ်အိၣ်တၢ်ဂီၤမူလၢအမ့ၢ်, “တၢ်လၢပုၤသဝီဖိတ ဖၣ်စံးကတိၤဝဲ....” တၢ်ဂီၤမူကွဲးနီၣ်ကွဲးဖျါဝဲပုၤသဝီဖိလၢအအိၣ်လၢလီၤကတိၤလၢအဝဲသ့ၣ်က့ၤဝဲအလီၢ်တဖၣ်ပအပူၤအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိက မိၣ်တဖၣ်ဒ်သိးလၢကတီၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်လၢအလီၤကဲလိာ်သးတဖၣ်ဒီးတၢ်လၢအလီၤဆိလိာ်သးတဖၣ်လၢတၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်လၢတၢ် ဂီၤမူအပူၤလၢအနီၣ်ကစၢ်ဒုၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

လၢဒဲကတိၤလၢပုၤ, ဒဲကတိၤကမံးတံၣ်တဖၣ်ဒီးဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမုၢ်အတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်က့ၤမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးအီၤလၢကတီၢ်ကီၢ်တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ် ဂီၤမူဘၣ်ဆၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်တၢ်တဖၣ်ဃုၣ်အီၤလၢတၢ်ဃုထံၣ်န့ၢ်တၢ်အစၢတဖၣ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒဲကတိၤဒုးန့ၣ်ဝဲကီၢ်ဆၢအတၢ်ဂီၤမူတဖၣ်ဒီးပုၤကွၢ်တၢ်ဖိဟ့ၣ်ဆၢက့ၤတၢ်ထံၣ်လၢတၢ်ကွၢ်တၢ်ဂီၤမူတဖၣ်အဖိခိၣ်ဒီးတၢ်နီၤလီၤစ့ၢ်ကီးတၢ်ဂီၤမူလၢ တၢ်မၤဖိၣ်ဖျါလီၤက့ၤအီၤတဖၣ်ဆူပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲကရူၢ်တဖၣ်ခိၣ်ဖျါတၢ်မၤအကျိၤအကျဲအဝဲအံၤ, တၢ်တွဲဃုၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

ပုလဲလက်ထံၣ်လီၣ်ကတိၤသကိးတၢ်ဒီးအိၤတဖၣ်အတၢ်မၤနီၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး

တၢ်မၤနီၣ်တဖၣ်- *တၢ်အပတီၢ်အဝဲအံၤကွဲးနီၣ်ကွဲးညါပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်, ဃုာ်ဒီးဒဲကတိၤကမံးတံၣ်, ဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျၢၢ်အတၢ်ကရၢကရီ (CBO) ဒီးပုၤမူးစလုၣ်ဖိအပုၤဒိကန့ၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်.
 *ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိလၢအန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဃုာ်ထီၣ်အိၤလၢကတိၤဒုခိၣ်တဖၣ်ညီန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကတိၤဒုတဘျီတဂၤန့ၣ်လီၤ. ကရွၢၢ်အဂၤတဖၣ်အကစၢ်ဃုာ်ထီၣ်အပုၤမၤစးတဖၣ်ဒုခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒဲကတိၤ	ပုၤဒိကန့ၣ်တၢ်ဖိ	ပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်	ဖိၣ်မုၢ် - ဖိၣ်ခွါအတၢ်ချံးဃုာ် (%ဖိၣ်မုၢ်)
Site 1	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၂	၁:၁(၅၀%)
Site 2	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၁၃	၆:၇(၄၆%)
	ဒဲကတိၤကမံးတံၣ်ဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျၢၢ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၃	၂:၁(၆၇%)
မံၢ်လးအူ	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၁၂	၂:၁၀(၁၇%)
	ဒဲကတိၤကမံးတံၣ်ဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျၢၢ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၁၆	၆:၁၃(၅၆%)
မံၢ်ရၤဖိၣ်	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၉	၂:၇(၂၂%)
	ဒဲကတိၤကမံးတံၣ်ဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျၢၢ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၁၉	၉:၇(၃၂%)
မံၢ်လး	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၉	၅:၄(၅၆%)
	ပုၤမူၣ်စလုၣ်အနီၣ်ဒိၣ်တဖၣ်	၂၀	၆:၁၄(၃၀%)
	ပုၤမူၣ်စလုၣ်အသးစၢ်ဖိတဖၣ်	၁၃	၀:၁၃(၀%)
အူဗျာ်	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၁၁	၇:၄(၆၄%)
	ပုၤမူၣ်စလုၣ်အပုၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်	၁၀	၁:၉(၁၀%)
နီၣ်ဖိ	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၁၄	၀:၁၄(၀%)
ဘၣ်ဒိၣ်ယါ	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၇	၂:၅(၂၉%)
	ဒဲကတိၤကမံးတံၣ်ဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျၢၢ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၁၂	၅:၇(၄၂%)
ထါမံၢ်ဟ့ၤန့ၣ်	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၈	၅:၃(၆၃%)
	ဒဲကတိၤကမံးတံၣ်ဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျၢၢ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၁၁	၆:၅(၅၅%)
ခဲလၢာ်ပံၣ်ဖိၣ်		၁၈၉	၆၅:၁၂၄(၃၄%)

ကိၢ်ဆၢလီၢ်ကတိၤအတၢ်ဂ့ၢ်ဖိၣ်ဖုၣ်ဘၣ်ဃးပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်

ပုၤဒိကန့ၣ်တၢ်ဖိ	ခဲလၢာ်	မုၢ်ဒီးခွါ-တၢ်ချံးဃုာ်
ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၈၅	၃၀:၅၅(၃၅%)
ဒဲကတိၤကမံးတံၣ်ဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျၢၢ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၆၁	၂၈:၃၃(၄၆%)
ပုၤမူၣ်စလုၣ်ဖိတဖၣ်	၄၃	၇:၃၆(၁၆%)
ခဲလၢာ်ပံၣ်ဖိၣ်		၆၅:၁၂၄(၃၄%)

ကိုးဆာလီကဝီအတၢ်ဂ့ၢ်ဖိၣ်ဖျၢၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်လဲၤဆူကီၢ်ရၣ်တဖၣ်

ကိုးစဉ်/ဟီၣ်ကဝီဒိၣ်	ကိုးရၣ်	ပှၤနီၣ်ဂံၢ်	%ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်
ယီၤဒိၣ်ကီၢ်စဉ်	---	၀	၀%
ကရၣ်နီၣ်ကီၢ်စဉ်	ဘီလုၣ်	၂	၂%
	ဒဲးဇီၤစိ	၃	၃%
	လွၢ်ကီၢ်	၂	၂%
	မ့ၤစံၣ်	၂	၂%
	ဖျၢၣ်စိၣ်	၆	၆%
	ဖြူစိ	၂	၂%
	ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်	၁၇	၁၈%
ပကူကဝီဒိၣ်	ကွီၣ်ကွံ	၅	၅%
	ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်	၅	၅%
ကညီကီၢ်စဉ်	လဲၤသ့	၂	၂%
	ကီးကရူး	၆	၆%
	ကွၢ်အုဆုၣ်ကွံ	၁၀	၁၁%
	ရၤမတံ	၈	၈%
	ဖျၢၣ်အၣ်	၂	၂%
	ဖျၢၣ်ပျၢ်	၁၀	၁၁%
	သၣ်ဒိၣ်	၉	၉%
	ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်	၄၇	၄၉%
တလၢၤကီၢ်စဉ်	ဘံလု	၁	၁%
	သထီၣ်	၂	၂%
	ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်	၃	၃%
တနီၣ်သရၣ်ကဝီဒိၣ်	ဒဲးဝါ	၈	၈%
	ဘျးဒဲးဝါ	၅	၅%
	ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်	၁၃	၁၄%
အုရၣ်ဝဲဒိၣ်ကဝီဒိၣ်	ပသံၣ်	၁	၁%
	ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်	၁	၁%
ပှၤစံးဆၢတၢ်တအိၣ်		၉	၉%
ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်		၉၅	၁၀၀%

ကိုးဆာဟီၣ်ကဝီတၢ်လီၤအတၢ်ဂ့ၢ်ဖိၣ်ဖျၢၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဒုးထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤထီၣ်သးလၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဂီၢ်အတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတဖၣ်

တၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဂီၢ်အကျိၤ	ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်	% ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်
“လဲၤဒီးကွၢ်”ထီၣ်လိၣ်အိၣ်သကိး	၆	၇%
တၢ်ပာဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်	၃	၄%
တၢ်မၤ	၉	၁၁%
ဟံၣ်ဖိၣ်ဃီဖိ	၄၉	၅၈%
တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ	၄	၅%
ပှၤစံးဆၢတၢ်တအိၣ်	၁၄	၁၆%
ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်	၈၅	၁၀၀%

* တီၢ်နီၣ် - တၢ်လီၤဆီလၢအမ့ၢ်(၁၀)ဒီးတၢ်ဟံးဖိၣ်ခဲလၢ်အနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤလၢအအိၣ်ပျါလၢတၢ်ဖိခိၣ်အလံာ်တၢ်ပျါစရီၤပှၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲလၢပှၤစံးဆၢတၢ်ဖိခိၣ်ဂၤလၢအအိၣ်လၢ S1 အပူၤန့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်ခံၤလၢလဲၤဝဲဆူကီၢ်ဆၣ်(၆)ဘၣ်လၢလၢကရၣ်နီၣ်အကီၢ်စဉ်ပှၤန့ၣ်လီၤ.

ပှၤတတၢ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ကတိၤသကိးတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအက့ၤကဒါက့ၤဝဲတစိၢ်တလီၤဆူကညီကီၢ်စဉ်ဒီးဘူးထီၣ်၁/၅န့ၣ်က့ၤဆူကရၣ်နီၣ်ကီၢ်စဉ်ဒီးအါတက့ၢ်မ့ၢ်ပှၤတဖၣ်လၢတၢ်ဒုးထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤအသးလၢအကက့ၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးအဟံၣ်ဖိၣ်ဃီဖိလီၤဆီဒေၣ်တၢ်လၢအမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ရၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. “လဲၤဒီးကွၢ်” ပှၤအိၣ်သကိးတၢ်တဖၣ်ပၣ်ဃုာ်ဒီးပှၤက့ၤကဒါက့ၤစ့ၤမ့ၢ်ဒေၣ်ပှၤလၢအဟဲလၢဒဲကဝီလၢအအိၣ်လၢ(Tak)ကီၢ်ရၣ်အပူၤဒီးပှၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤလဲၤဆူကလံာ်ထံးတကပၤန့ၣ်လီၤ.

ဟိန်လ်ဗ်ဗီအတံဂ်ကီ

တံဆိလီအသိ

- ညီနီနီန့၊ ပုသဝီဖိတဖ်တပလီအသးလတံဆိလီဟိန်လ်ဗ်ဗီအသိတဖ်ဘဉ်. နီလဲဂ်ဂုဂု၊ ပုကုကဒါကုသါဂလါ အိဉ်လါဗဲလးအုဒီးခံဂလါဘဉ်နီယါနီဟူဘဉ်လတံဆိလီဟိန်လ်ဗ်ဗီဖဲလတံမတံပတုတံခးဝံအလီခံဒီးမာဘဉ်နီဘဉ် ထံးပုသဝီဖိတဖ်(တံအံဘဉ်ထွဲဒီး KNU-NMSP အတံဂ်လိာ်ဘီလိာ်သးလတံဟိန်လ်ဗီ)န့လီ.

တံမဆုမပျီတံ

- ပုသဝီဖိတဖ်အတံပျီထီတံတအိဉ်ဘဉ်မုလတံတဖ်သုညါအီတံ နီတံမလတံမဆုမပျီကွဲတံဖဲလတံပတုတံခးဝံအလီခံ,သနကုလါ တယံဒီးဘဉ်န့ DKBAလါအအိဉ်လါကလံထံးရမတံကီဆဉ်မနီဉ်တံ လီအဆါလတံမာဘဉ်နီတံအလီတဖ်ဗုဒီးတံဟုဉ်ပလီ အတံအတံပနီတဖ်. (အုပုဉ်)

“တံလီအိဉ်ဒီးဝဲအါတံလါပလဲခီအီတဘုဉ်ဘဉ်, ဘဉ်ဆဉ်အစုကတံပသုညါလါတံလီလါတံ ဘဉ်နီအိဉ်ဝဲအလီတဖ်န့လီ.”
ပုအုပုဉ်ပိဉ်ခါလါအကုဝဲဆုရမတံ

တံပဘဉ်ဟိန်လ်ဗီ/တံမန့ကုဟိန်လ်ဗီ

တံဂုအကလုဉ်ကလုဉ်

- ခီဖျီလါတံအိဉ်ဒီးတံသးဒုဒီးလါအဆါတတံလါတံမတံပတုတံခးအတံရဲတံကျဲတဖ်အဗိ, ပုအါဂါအိဉ်ဒီးကုဝဲဆုကီ ဆါအတံလီတဖ်လါတံရဲကျဲတမံမံအဖီခိဉ်န့လီ. နီလဲဂ်ဂုဂု, တံလီလါကီဆါလါဗဲတဝီဒီးဗိညါသုဖျီအဘဉ်စါ မုတမု တံလီတအိဉ် တံလါဘဉ်လါကသုဉ်ထီဉ်ကဒါကုတံလုအိဉ်သးသမုတံဖဲတံမအကျဲတဖ်လါတံသဘျုအပူဒီးလါတံန့အဗိ,ထံဂုကီ သးအတံအိဉ်သးအံဘဉ်သုညါသုညါကဟံဖျီကုဝဲတံကမအသးခါဆုညါတဖ်လါပုဒဲကဝီဖိတဖ်အကီသုဝဲန့လီ. (နီဉ်ဖဲ, အုပုဉ်ဗဲ, ဗဲလး)

“ပုဗျုမုဟးဖျိးတဖ်အတံကုကဒါကုအတံ ဂုကီမုဝဲလါကဘဉ်ဆါတံလါကဘဉ်ဗုထါဝဲ လါအကဆါတံလါနီဉ်တယံဖဲလဲဉ်တဘုဉ်အ ဖီလ်န့လဲဉ်.”
ပုဗဲလးပိဉ်ခါလါအကုဝဲဆုရမတံ

- ပုဗျုမုဟးဖျိးအပုတဝါလါကညီကီဉ်ကလံခဲးတကပလီပြုလီ ပြုတံလဲလါတံဗုမန့အါထီဉ်ကျဲလါတံကအိဉ်စံဉ်အိဉ်ကျဲဒီးအိဉ်ကါအိဉ် ခိးဝဲအကီ(ဟဲဗုဉ်ဒီးတံသးလီသုကျဲဆုပုဝါပုအလီကဝီတဖ်, အိဉ်ဆိး ဝဲလါသဝီလါအကါကျဲဝဲတဖ်အပူဒီးကု “န့သုဉ်”ဝဲဆုအဝဲသုအတံလီလါ အဘဉ်စံဉ်မုဟးဖျိးဝဲလါအပူကွဲအလီတဖ်)န့လီ. ပုအဂုအဂါတဖ် အိဉ်ဒီးဝဲလါ NSAsအတံကဟုသယံအဖီလ်ဒီးလါတံန့အဗိ, တံရဲကျဲ ပုဗျုမုဟးဖျိးအတံကုသုညါလီလီအိဉ်လီဆိးဖဲလါတံမတံပတုတံခးဝံ အလီခံဝံဘျီလါလါန့, ဖျီလီကဲလါတံကလိဉ်ဘဉ်တံထံဉ်လိာ်ကတံ သကီးတံအတံရဲတံကျဲတဖ်လါ NSAsန့လီ. (ဗဲလးအု)

တံန့ပဘဉ်ဟိန်လ်ဗီ

- ဟိန်လ်ဗီလါအုပုဉ်ဗဲဒီးနီဉ်ဖိတဖ်အိဉ်ဝဲလါတံကီတံခဲဒီးမးလါကဘဉ်မာဝဲတံဆါတံလါအဆါကတံခဲခါအဘဉ်စါလါ တံကုလီဆဲတရူးလါအဝဲသုအတံဘဉ်တံဘါအိဉ်လီတံလီဆဲးဝဲဒီးသးလါကမန့ဟိန်လ်ဗီမန့တဖ်လါအအိဉ်တံဒီးဝဲ မုတမု အိဉ်ခိးတုဝဲလါတံအိဉ်သးအိဉ်စံဉ်အိဉ်ကျဲအိဉ်ထီဉ်ဝဲ,ဘဉ်ဆဉ်တံအိဉ်သးလါန့ဉ်စါကီးတသုညါနီပာ်ဝဲဘဉ်န့လီ. တံဘဉ်ကီဘဉ်ဂါအံမုတံလါအမန့ထီဉ်တံခီဖျီလါတံဟုဉ်ဂံဟုဉ်ဘါလါကကဲထီဉ်သးတဘျီဘဉ်တဘျီလါလီကဝီပုတု မဒီးအဝဲကျဲတဖ်, KNUအပုတဂါဘဉ်တဂါစုဉ်စုဉ်, တမံဗဲဗုဒီးဖဲလါတယံဒီးဘဉ် Mae Fa Luang Foundation တဖ် န့လီ. (အုပုဉ်)
- စးထီဉ်လါတံမတံပတုတံခးန့, တံဟုဉ်လါတံန့ပဘဉ်ဟိန် လ်ဗီအလံအလံတဖ်လါ KNU ဒီးလီကဝီပုပနီအပုဘဉ် မုဘဉ်ဒါတဖ်န့အါထီဉ်ဝဲဒုဒါဒဲဂီဆဉ်အပူ, နီလဲဂ်ဂုဂု, ပုဗျုထီဉ်တံဖိတဖ်ကဘဉ်ထုးထီဉ်ဝဲအဝဲသုအလံတံအုဉ်သးအ တံဂါကုတဖ် (ID cards)ဒီးန့လီ. (ဘဉ်နီဉ်ယါ)
- လါကုအုဆုဉ်ကွဲအကီဆဉ်အပူန့, ဟိန်လ်ဗီကစံတဖ် ဘဉ်ဟုဉ်ဝဲစုတန့တဘျီလါတံမာသီထီဉ်ကုအဟိန်လ်ဗီအလံလံတဖ်ဆုသုးဖီဉ်စုကဝဲကရံတဖ်လါစု,ဝဝဝကွးလါ တအကါ(၁,၆ဝဝစကွဲယါမံထာဉ်)စုဉ်စုဉ်န့လီ.ပုမုတဟုဉ်ဘဉ်န့အဟိန်လ်ဗီန့တံကဟံဖျီထီဉ်အီလါတံဟံးကွဲအီလဲ န့လီ. (အုပုဉ်)
- ဟိန်လ်ဗီလါတံဟံးန့ကွဲအီလါခီဖန့ဉ်ဗုဒီးတံမဒီးတဖ်န့အါထီဉ်ဝဲလါဒဲဂီဆဉ်အပူ, ဘဉ်ဆဉ်သနကုညီနီန့ တံဟုဉ်စုလါတံလိးကုအီအါ(ဘဉ်ဆဉ်သုဝဲတံမဆုဉ်မာဖိးဖဲလါအထံဉ်လိာ်သးဒီးပုလီကဝီဖိတဖ်)န့လီ. အဲအံ KNUအိဉ်ဒီးခိကမီလါကပါရဲကျဲဝဲခီဖန့လါအဂုဆုဉ်န့ပုတံလီလါအလီကဝီတဖ်စုဉ်စုဉ်လါဒဲဂီဆဉ်အပူ န့လီ. (ထုဉ်ပုန့,ဘဉ်နီဉ်ယါ)
- ဟိန်လ်ဗီလါတံဟံးန့ကွဲအီလါတယံဒီးဘဉ်တဖ်လါတံမဒီးထီဉ်လဲထီဉ်တံဘျီထီဉ်ကျဲအတံတီကျဲတဖ်ဂီန့မုတံလါ အမာစုလီခုသုဉ်နီထီဉ်ဝဲတံပဘဉ်ဟိန်လ်ဗီလါလီကဝီအပူန့လီ.

“ယအိဉ်ခိးဒီးမုလါလါပမီအတံကရါကရီ(KNU) ကရဲကျဲန့ပု(ဟိန်လ်ဗီခွဲယာ်)လါအမုတံ လါအလိဉ်ဝဲလါပဂီ.”
ပုထုဉ်မဲဟ့နီဉ်ပိဉ်ခါလါအကုဝဲဆုဒဲဂီ

တံဗုထီဉ်ကုဟိန်လ်ဗီ

- တံဒုးတယံကွဲပုပိဉ်မုဉ်ပိဉ်ခါ၅%ကုဝဲလါကကုဗုကုအကစံအဟိန်လ်ဗီတဖ်အဂီန့လီ.
- တံဗုထီဉ်ကုကစံဒဲဝဲအဟိန်လ်ဗီတဖ်န့ကသုဝဲထဲလါပုပုဒီးလါဘဉ်ဗးလါပုပုအလီကဝီတတံဘဉ်တတံစုဉ်စုဉ် (တံမုလိဉ်လါကဘဉ်ပုကုကဒီးအီသနကု)န့လီ. တံဗုထီဉ်ကုဟိန်လ်ဗီလါကစါခိဉ်ကလိကျဲလါကီဆါအလီကဝီ တဖ်န့မုတံလါအကီခိဉ်မးမုလါတံလီသုဉ်တဖ်ခဲလါဘဉ်တံဗုထီဉ်အီလါသုးဖီဉ်စုကဝဲကရံလါအဂဲလိာ်ဂုဉ်မန့တံ ဖ်န့လီ. (အုပုဉ်,ဗဲလး)

တၢ်လၢ်အိၣ်သးသမ့တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲအတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျၢ

တၢ်ဃုအုၣ်တၢ်တဖၣ်

- တၢ်မၤမၤစၢ်လီၤတၢ်လၢ်တၢ်ဟံးတၢ်ဂၢၤအတၢ်ဃံးတၢ်စ့ၤအဖီခိၣ်သန့က့, ထီၣ်တၢ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ခိၣ်တၢ်သ့တဖၣ်လၢတၢ်မၤမၤဂျီၤဝဲၤကွၢ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်အဖီခိၣ်(တၢ်ယိယိဖိဖိအမ့ၢ်ပုၤသဝီဖိတဖၣ်လၢစီၣ်တၢ်လၢအထူးထီၣ်လၢအဟံၣ်ကရၢၢ်ပုၤလၢကလဲၤခါဆူကျးပုၤဖၣ်လဲၣ်)ဆူသးအိၣ်ခိးသမံးတၢ်အလီၤတဖၣ်ဒီးတၢ်အံၤလၢလီၤကဝီၤခဲလၢအပူၤန့ၣ်မၤဒံးအသးထီၣ်ဒီးတၢ်လီၤတဖၣ်ဒံးန့ၣ်လီၤ.

“တၢ်မၤတၢ်ခုၣ်မ့ၢ်အိၣ်နီၣ်ကီၢ်ဒုပကကၤကၤဒါကၤဒါခါဒါ...မ့ၢ်ဒုၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤတၢ်အိၣ်တၢ်နီၣ်တတီၤလၢပကမၤန့ၢ်အီၤလၢပတၢ်လၢ်အိၣ်သးသမ့တၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. ကမ့ၢ်သဘျူကရၢတဖၣ် (NGOs)တဲဘၣ်ဃးတၢ်ဆၢထၢၣ်လၢနီၣ်ကစၢ်အခိၣ်န့ၢ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ထွဲလၢ်အိၣ်လၢ်အီၤလီၤသးန့ၢ်တဖၣ်အါမး, ဘၣ်ဆၢအိၣ်ဖျါဝဲလၢပဝဲဒၣ်အါဒီးအါဂၤပတၢ်အိၣ်မူကတၢ်ကွၢ်လၢပကမ့ၢ်က့ၤထဲပုၤဒီးလဲမၤတၢ်လၢစံၣ်ပုၤလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ မ့တမ့ၢ် လၢကွၢ်တဲဘၣ်ကီၢ်အပူၤလီၤန့ၣ်ပတၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်.”

ပုၤအုၣ်ဖိၣ်ခွါလၢအက့ၤဝဲဆူကီၢ်ကရံး

- သးဖီၣ်စုကဝဲၤကရၢၢ်ခဲလၢလၢအဃုအုၣ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်ပၢ်ဃုဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ, တၢ်ဃုအါထီၣ်သိလုၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်ပုၤလၢကမၤတၢ်/ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲန့ၣ်, ဆဲးမၤဝဲဒံးသိးလၢကမၤလီၤစ့ၤန့ၣ်တၢ်လၢ်အိၣ်သးသမ့တၢ်ဖံးတၢ်မၤအတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျၢအကျဲတဖၣ်. သန့က့တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အဘူးအလဲခဲအံၤဒီးအတီၤပတီၤတဖၣ်န့ၣ်စ့ၤလီၤဝဲ(အါတက့ၢ်လၢလီၤကဝီၤတနီၤအပူၤ)န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤအကျဲအကျဲတဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢတၢ်မၤဒီးဝဲၤကရၢၢ်တဖၣ်ဒံးသိးလၢကဆဲးမၤန့ၢ်ဘၣ်ဒံးတၢ်မၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးမၤဝဲခိဖျါလၢတၢ်မၤဆူၣ်ပုၤ(အဖီ, တၢ်ဘီထီၣ်က့ၤကွီလၢကီၢ်ကရံး - ဝဲလဲ), အခါဖဲလၢ NSAs ညီၣ်န့ၢ်ဃုထီၣ်ဒံးတၢ်သးအိၣ်အတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးခိဖျါလၢကလုၢ်အတၢ်အံၤထံကီၢ်ဒီးသးအိၣ်ထံကီၢ်အဖီခိၣ်(အဖီ, တၢ်မၤတၢ်ခုၣ်ကီၢ်ကးကရၢၢ်အတၢ်တီၢ်ကျဲလၢတၢ်ကဘီထီၣ်ကျဲလၢထီၣ်ကိကိၣ် - အုပုၣ်)

- DKBAလၢအိၣ်လၢရၢမတံကီၢ်ဆၢန့ၣ်ဃုတၢ်ခိၣ်တၢ်သ့ခဲလၢလၢသိလုၣ်ကလုၢ်ခဲလၢ - တနံၣ်အဂီၢ်န့ၢ်ဘၣ်ဟ့ၣ်စု (၅၀၀)ဘး-(၆၀၀)ဘးလၢသိလုၣ်စးထဲတၢ်တခိၣ်အဂီၢ်မ့တမ့ၢ်သိလုၣ်ယီၤ(အိၣ်တီၣ်ဆဲးကး)တခိၣ်အဂီၢ်, ဒီးစု(၄,၀၀၀)ဘးလၢသိလုၣ်(ကါ)တခိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. (အုပုၣ်)

- ဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွၢ်အီၤတဖၣ်ဒံးဘၣ်တဖၣ်လၢတၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်လၢထီၣ်တၢ်ဘီထီၣ်ကျဲအတၢ်တီၢ်ကျဲတဖၣ်ဂီၢ်န့ၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဖျါဝဲလၢအမၤစၢၤပုၤထီၣ်တၢ်လၢတၢ်ကလဲၤဘၣ်ဆူတၢ်ဆါတၢ်ပုၤအကျးတဖၣ်သန့က့မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤစၢ်လီၤလီၤစ့ၤန့ၣ်လီၤကဝီၤပုၤတၢ်လၢ်အိၣ်သးသမ့အတၢ်ဖံးအီၤမၤအိၣ်အကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဖံးမၤဘၣ်တၢ်တဖၣ်

- တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအခွဲးအယၢ်စ့ၤခါလၢတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ထူးထီၣ်ဆါတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးလၢတၢ်မၤအီၤလၢဖဲဖိကဟံၣ်တၢ်မၤလၢလီၤကဝီၤပုၤအတၢ်လီၤတဖၣ်, သန့က့တၢ်လိၣ်ဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢကမၤတၢ်လၢတနံၣ်ဘၣ်တနံၣ်အဂီၢ်လၢကမၤဝဲတၢ်မၤတဖၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်မၤအီၤလၢစ့အဂီၢ်အဃိတဘျီတခိၣ်ဒီးလဲပုၤလၢလီၤကဝီၤပုၤန့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်, တၢ်ထူးထီၣ်ကွၢ်ပုၤသဝီဖိတဖၣ်အတၢ်အိၣ်ယၢၤလၢလီၤကဝီၤပုၤတဖၣ်န့ၣ်, တမၤန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖိတၢ်မၤစၢၤနီၣ်တမံၤဘၣ်မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ညီၣ်ထူးထီၣ်ဆါဝဲတၢ်လၢအသံသိ(ဃီၤဃၢ)တဖၣ်ဆူလီၤကဝီၤလၢပုၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- လၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဖီခိၣ်န့ၣ်, တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အကံၢ်အစီတဖၣ်လၢအမၤန့ၢ်ဝဲဖဲလၢအအိၣ်ဆိးဝဲလၢဖဲကဝီၤတဖၣ်အပူၤအခါန့ၣ်တဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဟံၣ်ပနီၣ်အီၤလၢလီၤကဝီၤပုၤ မ့တမ့ၢ် ကလုၢ်အုၣ်အပူၤဘၣ်မ့ၢ်ဒါတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဖံးမၤဘၣ်တၢ်

- တၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်အမ့ၢ်တၢ်န့ၢ်ဖံးမၤဘၣ်တၢ်လၢစံၣ်ပျီတဖၣ်, တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအလီၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆါတၢ်ပုၤကျးတဖၣ်ဘၣ်ဆၢသန့က့တၢ်ဟ့ၣ်ယိၣ်အလီၤအိၣ်ဝဲမ့ၢ်လၢတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘူးဝဲဒီးတၢ်မၤဒီးအသးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲတဖၣ်, လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢမ့ၢ်ထီၣ်ကလံးဖိးကညီၣ်ကီၢ်ဖဲဒိးကရၢၢ်န့ၣ်ကီၢ်ဖဲတကပၤန့ၣ်လီၤ. (ဝဲလဲ, ဝဲလဲ, ၅၁)

“တၢ်က့ၤကဒါက့ၤလၢကမၤတၢ်လၢစီၣ်တဖျါအဂီၢ်လၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢအမ့ၢ်ယကစၢ်အတၢ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ထံၣ်လၢအမၤစၢၤလီၤယသူးသ့ၣ်လၢကဝီၤန့ၣ်လီၤ.”

ပုၤနီၣ်ဖိၣ်ခွါလၢအက့ၤဝဲဆူကီၢ်ကရံး

ခိဉ်ဃာတၢ်အိဉ်ဝးတရံးတဖၣ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤနးထီဉ်ခိဖျါလၢတၢ်ထုးထီဉ်ကွၢ်အိၤဖးလံာ်ဖးကွၢ်ဒီးတၢ်ထုးထီဉ်ဆါတၢ်သ့ဉ်တၢ်ဖျးလၢတၢ်မၤကဲထီဉ်အိၤလၢဖဲဖိကဟၣ်တၢ်မၤတဖၣ်.

- အါတက့ၢ်လီၤကဝီၤတဖၣ်ကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်န့ၢ်ဆူဉ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲတနီၤလၢတၢ်မၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအလီၤဖးလံာ်ဖးကွၢ်တဖၣ်, ဒီးတကတီၢ်ဃီပုၤတနီၤအုၣ်အသးဒီးထီဉ်ဘၣ်တၢ်န့ၢ်လီၤဆူဉ်မၤတၢ်တၢ်အိဉ်ဝဲအါမးလၢအနီၢ်ကစၢ်(မဲာ်လးအူ, 52). ဖဲဖိကဟၣ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအခိဉ်သ့ဉ်မိၢ်ပုၤတဖၣ်လၢတၢ်ပာ်ဖျါထီဉ်အိၤန့ၢ်ဟ်ဃုာ်ဝဲ,
 - တၢ်ဆါတၢ်သ့ဉ်တၢ်ဖျး (ဘုခုဆၢ, သဘုဟီဉ်လၢာ်, ရီၤဘၢဉ်, သိအိဉ်) - အိဉ်အါတက့ၢ်လၢကညီကီၢ်ဖဲဉ်, တလၢကီၢ်ဖဲဉ် ဒီးတနီၤသရၣ်ဟီဉ်ကဝီၤဒိဉ်လၢကလံာ်ထံးဒီးမ့ၢ်ထီဉ်တပၤ(သန့က့ဘုခုဆၢဒီးသဘုဟီဉ်လၢတၢ်သ့ဉ်အိၤလၢကီၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤလၢရၤမတံကီၢ်ဆၢအပူၤန့ၢ်မ့ၢ်ပုၤသဝီဖိတဖၣ်အတၢ်ရဲဉ်ကျဲၤဝဲဒီးကွီဉ်တဲဉ်ခိဖန့ၢ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်လံအပူၤတၢ်ဖိအခိဉ်သ့ဉ်တဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်မၤစၢၤဝဲတၢ်သ့ဉ်တၢ်ဖျးအတၢ်ဖဲအိဉ်အိဉ်အကျဲတဖၣ်န့ၢ်လီၤ.(အူပုဉ်)
 - တၢ်န့ၢ်ဟီဉ်လၢာ်ပန့ၢ်(စၢၢ်ထးအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်) - အိဉ်အါတက့ၢ်လၢကညီကီၢ်ဖဲဉ်, ပကီၢ်ဟီဉ်ကဝီၤဒိဉ်, ဒီးကရၣ်န့ၢ်ကီၢ်ဖဲဉ်ကလံာ်ထံးဒီးကလံာ်ဖိးန့ၢ်လီၤ.
 - တၢ်မၤသ့ဉ် - အိဉ်အါတက့ၢ်လၢကညီကီၢ်ဖဲဉ်ကလံာ်ဖိး(“ သ့ဉ်တအိဉ်တၢ်နီတခိဉ်လၢတၢ်ကကျိၤအိၤလၢကညီကီၢ်ဖဲဉ်အခါဉ်သးဒီးလၢမ့ၢ်ထီဉ်တကပၤအပူၤလၢဘၣ်” (အူပုဉ်)
 - ထံဂံၢ်သဟီဉ်တမၢ်တဖၣ် - အိဉ်အါတက့ၢ်လၢကညီကီၢ်ဖဲဉ်, ကရၣ်န့ၢ်ကီၢ်ဖဲဉ်ဒီးပကီၢ်ဟီဉ်ကဝီၤအကလံာ်ဖိးအပူၤန့ၢ်လီၤ.
- ခိဖျါလၢခိဉ်ဃာဝးတရံးအတၢ်မၤတရီၤတပၤတဖၣ်အဃိ, တၢ်ပိာ်ထွဲထီဉ်အခံလၢပုၤသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်ဘၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ,
 - လီၤကဝီၤပူၤထံအိဉ်အလီၤတဖၣ်ဘၣ်အဘၣ်သီဝဲ(ယွၤလီၤဝဲဒီးတီတအၢဉ်ဃာ်အသး), မၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးဟံဉ်ဃီတၢ်ဖိတၢ်လံာ်တဖၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ဘုဉ်ဆၢဉ်ဖိကီၢ်ဖိဒီးတၢ်သ့ဉ်အိၤဖျးအိဉ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်.
 - တၢ်အိဉ်လီၤကလိၤကွၢ်စံာ်ခိၤပုၤစီၤတဖၣ်.
 - တၢ်ပံးန့ၢ်ကွၢ်ဟီဉ်ခိဉ်လၢတၢ်တဟ့ၣ်က့ၤအိၤအပူၤဒီးတၢ်ဟ့ၣ်က့ၤအိၤတလၢတပုၤ.

“စးထီဉ်လၢခိဖန့ၢ်စးထီဉ်မၤတၢ်ခူဉ်ဟီဉ်လၢာ်ပန့ၢ်လၢလီၤကဝီၤအပူၤ, ပုၤသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်လၢအၢဉ်ထံးယံၤထီဉ်လၢထံကဆၢအိဉ်အလီၤတဖၣ်.”
ပုၤမဲာ်လးအူပိာ်ခွါလၢအက့ၤဝဲဆူကွီၤက့ၢ်

“ပတထံဉ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးအိဉ်ဝဲလၢအဝဲသ့ဉ်အခိဖန့ၢ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်အပူၤဘၣ်, ဘၣ်သ့ဉ်သ့ဉ်မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ဉ်စးထီဉ်မၤသီဝဲလၢပဟီဉ်ကဝီၤပူၤတၢ်လီၤအဃိလီၤ.”
ပုၤမဲာ်ရၢမိၢ်ပိာ်ခွါလၢအက့ၤဝဲဆူသ့ဉ်ဒီး

- ပယီၤပဒိဉ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်မ့ၢ်ပုၤတဖၣ်လၢအတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိဉ်ဘၣ်တအိဉ်ဘၣ် - မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢအတၢ်ကဲထီဉ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖိဉ်ဘၣ် -ဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးခိဖျါတၢ်ဟ့ၣ်ဝဲခိဖန့ၢ်လၢအသ့ဉ်လီၤသးကွၢ်တဖၣ်အခွဲလၢတအိဉ်ဒီးလီၤကဝီၤပူၤအပူၤတဝါအတၢ်န့ၢ်လီၤပပုၤဃုာ်ဝဲန့ၢ်လီၤ.

ကသံဃ်မူဘိုးအတိအကျအိမ်ရလီသးသကုသးဒေတဖ်

- မှ်လတ်ထီၣ်ကဆုၣ်လီၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤအတၢ်မၤဖဲတၢ်တဖၣ်အဃိ,ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဂၤတခါလၢကသံဃ်မူဘိုးအတၢ်ဟဲ န့ၣ်လီၤအိၣ်တၢ်အိၣ်အိၣ်ဂီၢ်(လီၤဆီၣ်တၢ်ကသံဃ်ပျၢ်(ယါဘၣ်))လၢကညီၣ်ကလံၤထံးလၢရၤမတံ, ကွဲၣ်အဆုၣ်ကွဲးဒီး ကိးကရူးကိးဆၣ်တဖၣ်အပူၤ-လီၤဆီၣ်တၢ်လၢအပၣ်ဃုၣ်ဒီးထီၣ်ကိးကိ, လၢအမ့ၢ် KNU/KNLA တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၢၣ်ပုၤကူၣ်လီၤတၢ် ကရၤလၢအထူးဖးကွဲၣ်အသးအလီၢ်ခၢၣ်သးဒီးကရၢၣ်န့ၣ်ကိးစဲၣ်အလီၢ်ခၢၣ်သး, ဒီးတနီၤနီၤအိၣ်လၢဒဲကဝီၤတဖၣ်အပူၤ(နီၣ်ဖိ, အူပုၣ်မဲၤ, မဲၢ်လး, မဲၢ်လးအူ, S1)န့ၣ်လီၤ. လၢကွဲၣ်အဆုၣ်ကွဲးကိးဆၣ်အပူၤန့ၣ်, ပုၤသးစၢ်အိၣ်ဝဲ ၃၀%လၢအသုၣ်တၢ်အံၤထီၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ(နီၣ်ဖိ). ဖဲလဲၣ်ဂၤဂၤ, တၢ်ထၢဖိၣ် တၢ်ဟံၣ်ပျၢ်ထီၣ်တၢ်ဂၢ်အတီၤပတီၢ်လၢအဘၣ်ဃးတၢ်အိၣ်ကသံဃ်ပျၢ်(ယါဘၣ်) လၢဒဲၣ်ကိးဆၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.(ထၣ်မံၤဟ့ၣ်န့ၣ်တအိၣ်,ဘၣ်ဒိၣ်ယါန့ၣ်အိၣ်).
- တၢ်ထီၣ်ဝဲလၢတၢ်သုကမၣ်အိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဝဲကသံဃ်ဒုၣ်စံၣ်ဝဲၣ် (Diazepam) လၢထီၣ်ထၣ်စူတၢ်လီၢ်(ပသံဃ်ကိးဆၣ်အပူၤ)ပၣ်ဃုၣ်ဝဲလၢပုၤကွဲၣ်ဖိလၢတီၤထီ ကွဲၣ်တဖၣ်အကျိန့ၣ်လီၤ. (အူပုၣ်)

“လၢကရၢၣ်န့ၣ်ကစၢ်ခိၣ်တၢ်လီၢ်တဖၣ်အကျိန့ၣ်, နမၤန့ၣ်ဘၣ်ကသံဃ်မူဘိုးတကလုၣ်ဂၤတကလုၣ် ဂၤလၢနအဲၣ်ဒီးဝဲသ့န့ၣ်လီၤ.”
ပုၤထီၣ်ခါလၢ S1လၢအက့ၤဝဲဆူကရၢၣ်န့ၣ်ကိးစဲၣ်

“တၢ်ကုၤကဒါကုၤမ့ၢ်ကဲထီၣ်သးသပုၤကတၢ်န့ၣ်, ယကီၢ် တၢ်လၢပုၤသးစၢ်တဖၣ်အကျိန့ၣ်မး. အဲၣ်အံၤပုၤသးစၢ်အါဂၤ လၢထီၣ်ကိးကိလီၢ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်မၤဟးဂီၢ်လီၤအကစၢ်အ သးလၢတၢ်အိၣ်ကသံဃ်ပျၢ်(ယါဘၣ်)န့ၣ်လီၤ.”
ပုၤထီၣ်ခါလၢအူပုၣ်လၢအက့ၤဝဲဆူကိးကရဲး

- တၢ်အိၣ်ထီၣ်အဝဲအံၤကဲထီၣ်အသးလၢပုၤတကၤစုၣ်အတၢ်မၤမ့ၢ် ကျိၣ်ဝဲကွဲၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်အါန့ၣ်ဒီးတၢ်မၤစီဖျိတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤအီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဒီးအကျဲၤသန့တဖၣ် မ့တမ့ၢ် NSAs (သန့ကုတၢ်တန့ၣ်တၢ်အိၣ် တနီၤဝဲလၢကရၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအပူၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကမ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အထူးစုန့ၣ်ကျဲၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဟဲန့ၣ်သ့ၣ်အါအိၣ်ဂီၢ် -လၢအတၢ် ဟံၣ်သးလၢဒုးပျဲန့ၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂၤ မ့တမ့ၢ် လၢအဘၣ်ဆၢၣ်ဘၣ်တီၤဝဲမ့ၢ်ဂၤ - လီၤဆီၣ်တၢ်လၢကညီၣ်ကလံၤထံးဒီးကရၢၣ်န့ၣ်ကိးစဲၣ်အကလံၤထံးဒီး အလီၢ်ခၢၣ်သးတဖၣ်. (နီၣ်ဖိ, အူပုၣ်, မဲၢ်လး, S2)

တၢ်ဂ့ၢ်အဂၤအက

- တၢ်မၤစုၣ်လီၤတၢ်မၤဖဲတၢ်လၢတၢ်ကဟူးဂၤဖဲမၤလၢတၢ်သဘျုးအဂီၢ်, တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ရိၣ်ဖိၣ်ဒီးကတီၢ်အီၤဝဲလၢတၢ်မၤထံၣ်ရၢၣ်ကိး သးအတၢ်လဲလီၢ်လၢၤၤၤန့ၣ်အပူၤသန့ကတဘၣ်တၢ်ဟံၣ်အီၤလၢသဲးတၢ်ဘျုးအပူၤဘၣ်အဃိ, တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ဝဲလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ န့ၣ်တၢ်မၤဟးဂီၢ်အီၤညီၣ်ဒိၣ်မးဒီးတၢ်လဲလီၢ်ကဒါကုၤအီၤဆူတၢ်အိၣ်သးလၢညါအသိးသ့န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ထူးထီၣ်န့ၣ်ပုၤထံၣ်ကိးဖိအလံၣ်ကတဖၣ်(ထံၣ်ကိးဖိအလံၣ်တၢ်ဂီၢ်လၢတၢ်ကကွဲၣ်ထံၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးအခးက့)န့ၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲ, သန့ ကုပုၤမူးစလုၣ်ဖိအတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအတၢ်မၤနီၣ်မၤဃါတအိၣ်ဘၣ်.(အူပုၣ်)

တၢ်ကီုတၢ်ခဲအိၣ်ကတၢၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဟံးပနီၣ်ဝဲဒ်သးတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤကအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျဲၤအဂီၢ်

တၢ်နီၣ် - * တၢ်ပတီၢ်အဝဲအံၤပၣ်ဖျါထဲပုၤက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟံးပဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး.
 * ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဖျါထဲပုၤက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟံးပဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး. နီၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အီၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤလၢတၢ်တီၢ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ကတီၢ်သကိးတၢ်တဖၣ်အပူၤအနီၣ်ဂံၢ်ဟံးဖျါထီၣ်ခဲလၢာ် - တၢ်ရဲၣ်လီၤ၅-၇တဂ့ၢ်ဘၣ်တဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ကွဲးဖျါထီၣ်ဖျါထီၣ်က့ၤအီၤလၢအဖီလၢာ်. ၁ မးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤဆူတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တခါစ့ၣ်စ့ၣ်.

ကီၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤအတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်သးတၢ်နိးတၢ်ဘျးခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤလၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျဲၤအဂီၢ်

နီၣ်ကစၢ်အတၢ်ဟံးပဖျါထီၣ်တၢ်နိးတၢ်ဘျးလၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျဲၤဒီးအိၣ်ကအိၣ်ခိးအဂီၢ်	ဒဲကဝီၤ	တၢ်ဂံၢ်နီၣ်ဂံၢ်	တၢ်ဟံးဖျါထီၣ်တၢ်လၢအပၣ်ဖျါထီၣ်ခဲလၢာ်အ%	တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤ
ကရူၢ်ဖိၣ်စုကဝဲၤအိၣ်ဝဲအလီၢ်/တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်အိၣ်သးလီၤတၢ်လီၤဆဲး * လၢထၣ်မိၢ်ဟ့ၣ်အပူၤ, တၢ်နိးတၢ်ဘျးအဝဲအံၤဘၣ်တၢ်ဟံးပဖျါထီၣ်အီၤခဲခါ, လၢတၢ်န့ၣ်အပီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အမးအါထီၣ်ခဲစး.	S1	၂/၂	၃၆%	၁
	S2	၁၃/၁၃		
	မဲၢ်လးအူ	၁၂/၁၂		
	မဲၢ်ရၤမိၢ်	၇/၉		
	မဲၢ်လး	၉/၉		
	အူပုၣ်	၇/၁၁		
	နီၣ်ဖိ	၁၃/၁၄		
	ဘၣ်ခိၣ်ယါ	၇/၇		
	ထၣ်မိၢ်ဟ့ၣ်	* ၁၆/၈		
	ခဲလၢာ်ဟံးဖျါထီၣ်	၈၆/၈၅		
တၢ်ဟဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်/တၢ်ဆုၣ်က့ၤဟီၣ်ခိၣ်လီၢ် * လၢမဲၢ်ရၤမိၢ်အပူၤ, ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဖျါထဲပုၤက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟံးပဖျါထီၣ်တၢ်ဟဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်ဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမ့တၢ်ဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်အကျဲအတၢ်တၢ်က့ၤကဒါအမ့ၢ်တၢ်ကိၢ်ပုၤအတၢ်နိးတၢ်ဘျးတခါ, လၢတၢ်န့ၣ်အပီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အမးဘၣ်တၢ်နီၤဖးအီၤထဲသိးသိးလၢတၢ်နိးတၢ်ဘျးသၢခါအဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.	S1	၁/၂	၁၅%	၂
	S2	၅/၁၃		
	မဲၢ်လးအူ	၄/၁၂		
	မဲၢ်ရၤမိၢ်	* ၅/၉		
	မဲၢ်လး	၃/၉		
	အူပုၣ်	၇/၁၁		
	နီၣ်ဖိ	၁၀/၁၄		
	ဘၣ်ခိၣ်ယါ	၂/၇		
	ထၣ်မိၢ်ဟ့ၣ်	၀/၈		
	ခဲလၢာ်ဟံးဖျါထီၣ်	၃၇/၈၅		
တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်က့ၢ်ဘၣ်က့ၢ်သ့တၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်	S1	၀/၂	၁၅%	၃
	S2	၂/၁၃		
	မဲၢ်လးအူ	၂/၁၂		
	မဲၢ်ရၤမိၢ်	၄/၉		
	မဲၢ်လး	၀/၉		
	အူပုၣ်	၆/၁၁		
	နီၣ်ဖိ	၁၂/၁၄		
	ဘၣ်ခိၣ်ယါ	၃/၇		
	ထၣ်မိၢ်ဟ့ၣ်	၇/၈		
	ခဲလၢာ်ဟံးဖျါထီၣ်	၃၆/၈၅		
တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမ့တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအကျဲအတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျဲၤ (တၢ်အဝဲအံၤပၣ်ဖျါထဲပုၤက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟံးပဖျါထီၣ်တၢ်ဟဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်ဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမ့တၢ်ဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်အကျဲအတၢ်တၢ်က့ၤကဒါအမ့ၢ်တၢ်ကိၢ်ပုၤအတၢ်နိးတၢ်ဘျးတခါ, လၢတၢ်န့ၣ်အပီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အမးဘၣ်တၢ်နီၤဖးအီၤထဲသိးသိးလၢတၢ်နိးတၢ်ဘျးခဲခါအဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.	S1	၂/၂	၁၅%	၄
	S2	၇/၁၃		
	မဲၢ်လးအူ	၆/၁၂		
	မဲၢ်ရၤမိၢ်	* ၅/၉		
	မဲၢ်လး	၆/၉		
	အူပုၣ်	၇/၁၁		
	နီၣ်ဖိ	၂/၁၄		
	ဘၣ်ခိၣ်ယါ	၀/၇		
	ထၣ်မိၢ်ဟ့ၣ်	၀/၈		
	ခဲလၢာ်ဟံးဖျါထီၣ်	၃၅/၈၅		
ဟီၣ်လၢာ်မ့ၣ်ပီၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်	S1	၁/၂	၁၃%	၅
	S2	၉/၁၃		
	မဲၢ်လးအူ	၈/၁၂		
	မဲၢ်ရၤမိၢ်	၆/၉		
	မဲၢ်လး	၀/၉		
	အူပုၣ်	၁/၁၁		
	နီၣ်ဖိ	၃/၁၄		
	ဘၣ်ခိၣ်ယါ	၂/၇		
	ထၣ်မိၢ်ဟ့ၣ်	၁/၈		
	ခဲလၢာ်ဟံးဖျါထီၣ်	၃၁/၈၅		

တၢ်ပာ်ထံနီၤဖးကၤတၢ်ကီၢ်တၢ်ဖဲအခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် - လၢဒဲကဝီၤ

ထၢ်မဲၤဟ့ၤန့ၣ်

တၢ်နီၣ်နီၣ် - *ကၤရှၢ်ဖီၣ်စုကဝဲၤအိၣ်ဝဲအလီၢ်/တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်အိၣ်သးလီၤတၢ်လီၤဆဲး” ဘၣ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်အိၣ်အမၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢအလီၤဆီလီၢ်ဆီခဲလၢဒဲကဝီၤအဝဲအံၤအပူၤအမၤတၢ်ထံၣ်ဆိကမိၣ်လၢအမၤတၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးလၢအခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤအကၢၤအိၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်ပနီၣ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢအခိၣ်အဂၤအဂၤတဖၣ်အဆၢန့ၣ်လီၤ.
*ပုၤပၣ်ပုၤလၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ဝဲသကိးအပူၤ ၃% (ပုၤ၆၀၀)ကၤလီၤဆူဘျးဒဲကဝီၢ်ဆၢဒီးအိၣ်တၢ်အဂၤအဂၤတဖၣ်ကၤလီၤဆူဘျးဒဲကဝီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲမၤစၢၤပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်အိၣ်ခဲတခါလၢအပျါဝဲၣ်လၢတၢ်ကၤကၤဒါကၤလၢအအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤအဂီၢ်ပုၤဒီးတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီတနီၤလၢအမၤဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကဝီၢ်ကပၤန့ၣ်လီၤ. စဲးဖီကဟၣ်တၢ်မၤအတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ဒီးဆဲးလဲၤအသးကူကူလၢဟီၣ်ကဝီၤအပူၤသန့က့ၤ, တၢ်တဖၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီတဖၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ပာ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤ/တၢ်ဃုကၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤဒီးခိၣ်ဃးတရံးအတၢ်ပားဂီၤနးထီၣ်, ဒီးလီၤကဝီၤလၢအကၤဝဲတဖၣ်မ့ၢ်အါတက့ၢ်တၢ်လီၤအိၣ်စီမၤယံၤဝဲလၢကစၢၢ်ခိၣ်ကလိကျါအလီၢ်ကဝီၤတဖၣ်ဒီးလၢတၢ်အံၤအဃိတၢ်တထံၣ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်ဝဲလၢအမၤတၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးအဂၤခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤတဖၣ်လၢတၢ်ကၤကၤဒါကၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤလၢတၢ်လီၤတၢ်ကျဲလီၤလီၤဆီဆိတဖၣ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဒိၣ်ယါ

တၢ်နီၣ်နီၣ် - *ပုၤပၣ်ပုၤလၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ဝဲသကိးအပူၤ ၄၀% (ပုၤ၃၀၀)ကၤလီၤဆူဘျးဒဲကဝီၢ်ဆၢဒီးဘျးထီၣ် ၃၀%ကၤဆူဘျးဒဲကဝီၢ်ဒီး ၁၅%စုၣ်စုၣ်ကၤဆူက့ၢ်အဆၢဒီးရၤမတံကီၢ်ဆၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအမၤတၢ်တၢ်အခိၣ်သ့ၣ်လၢအလီၤဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကၤကၤဒါကၤလၢအလီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝဲဟီၣ်ကဝီၤလၢသးအတၢ်ဆီလီၤသးန့ၣ်အိၣ်ဝဲထီၣ်ဒီးလၢန့ၣ်အမၤညါတၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီအတၢ်ဖဲတၢ်မၤအခွဲးယၣ်တဖၣ်ဒီးဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၢ်အတၢ်မၤဘၣ်အဘၣ်သီတၢ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ပာ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်တယၢ်အိၣ်လၢအမၤတၢ်ကီၢ်ခဲဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ကၤကၤဒါကၤလၢအအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤဒီးအိၣ်ကၢအိၣ်ခိးဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ကဝီၤအလီၢ်အါတၢ်ကၤကၤဒါကၤလၢအလီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဒီးသးလီၤအသးဒီးပုၤလၢထၢ်မဲၤဟ့ၤန့ၣ်ပူၤသန့က့ၤ,တၢ်ပာ်လီၤတၢ်အကၢၤအိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤလီၤဆီလီၤသးဘၣ်ဃး“တၢ်ပာ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်” အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ်ဒဲအမၤတၢ်ကီၢ်ခဲတဖၣ်လၢတၢ်ကၤကၤဒါကၤလၢအဂီၢ်န့ၣ်အါတက့ၢ်ပဲဝဲလၢပုၤလၢအပၣ်ပုၤလၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ဝဲသကိးတၢ်၃၀%လၢအကၤဝဲဆူက့ၢ်အဆၢဒီးရၤမတံကီၢ်ဆၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်တမံၤဃီဒီးထၢ်မဲၤဟ့ၤန့ၣ်လၢတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤ, ကသံၣ်မူဘျးအတၢ်အိၣ်ရၤလီၤအသးသကုၤဆးဒးတဖၣ်ဒီးခိၣ်ဃးတရံးအတၢ်ပားဂီၤနးထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်တဘၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်လၢအမၤတၢ်အကၢၤအိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤလၢပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်.

နီၣ်ခိ

တၢ်နီၣ်နီၣ် - *ပုၤပၣ်ပုၤလၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ဝဲသကိးအပူၤ ၆၀% ဃုၣ်ဃုၣ်(ပုၤ၆၀၀)ကၤလီၤဆူက့ၢ်အဆၢဒီးပုၤအါန့ၣ်၂၀%ကၤဆူကိးကရုး,ဘျးထီၣ်လၢ၁၅%ကၤဆူရၤမတံဒီး၅%ကၤဆူဖျၢ်ပုၤကီၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ.

သးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအညီန့ၣ်မၤအသးလၢဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ကၤကၤဒါကၤလၢအလီၢ်တဖၣ်မၤဒဲးအသးထီၣ်ဒဲးအမၤတၢ်တမံၤဃီဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီလၢအမၤတၢ်ကမၤန့ၣ်ဘၣ်လီၤကဝီၤပုၤတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်ဒီးနီၢ်ကစၢၢ်အဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ်,တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲလၢအမၤတၢ်လၢအတြီဃာ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၣ်လၢတၢ်ကၤကၤဒါကၤလၢအအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤဒီးအိၣ်ကၢအိၣ်ခိးဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.နီၣ်ဖဲမ့ၢ်ဒဲကဝီၤထဲတဖျၢ်လၢအပူၤန့ၣ်လီၤပၣ်ပုၤပုၤသကိးတၢ်တဖၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤလၢတၢ်လီၤလၢအကၤကၤလီၤဝဲအလီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးလၢအကၢၤအိၣ်ကဲၣ်ဆိးဘၣ်(ဒဲကဝီၤအဂၤတဖၣ်လၢကလံးစိးတကပၤဆိကမိၣ်လၢတၢ်အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးလၢအခိၣ်ဝဲတခါဒီးဒဲကဝီၤလၢကလံးထဲးတဖၣ်တဖၣ်ဝဲလၢအမၤတၢ်အကၢၤအိၣ်နီတစဲးဘၣ်)န့ၣ်လီၤ. ပထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီၢ်လၢကသံၣ်မူဘျးအတၢ်အိၣ်ရၤလီၤသးသကုၤဆးဒးအတၢ်အိၣ်ဖျါအံၤမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤတခါလၢအမၤတၢ်တၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

အုၣ်

တၢ်နီၣ်နီၣ် - *ပုၤပၣ်ပုၤလၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ဝဲသကိးအပူၤ ၄၀% (ပုၤ၄၀၀)ကၤလီၤဆူရၤမတံကီၢ်ဆၢ, ၃၀%ကၤဆူကိးကရုး, ဒီး ၁၀%စုၣ်စုၣ်ကၤဆူဖျၢ်အုၣ်,ဒီးသထီၣ်ကီၢ်ဆၢတဖၣ်. ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ပုၤပုၤသကိးတၢ် ၁၀၀ကၤဆူပသံၣ်ကီၢ်ရၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢဒဲကဝီၤလၢအပူၤန့ၣ်, ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ပုၤပုၤလၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ဝဲသကိးအပူၤလၢအုၣ်ဒဲကဝီၤတဖၣ်ပာ်ဝဲလၢသးဖီၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်အိၣ်အလီၢ်ဒီးတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်အိၣ်သးလီၤတၢ်လီၤဆဲးမ့ၢ်တၢ်တြီမၤတံၢ်တံၢ်လၢအဆဲးကတၢၢ်ဝဲလၢတၢ်ကၤကၤဒါကၤလၢအဂီၢ် -ဘၣ်ဆၢသန့က့ၤဆိကမိၣ်ဒဲးဝဲလၢအမၤတၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးလၢအဆၢဒီးမၤတခါ - ဃုၣ်ဒီးတၢ်ဘယိၣ်ဘၣ်ဘီလၢအမၤတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်အကျဲအတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤဒီးတၢ်ပာ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤန့ၣ်ပာ်ဝဲအပတီၢ်လၢအမၤတၢ်အကၢၤအိၣ်ဝဲထဲသိးသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤပုၤတၢ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်အမၤတၢ်မၤတံၢ်တံၢ်တၢ်ဒီးမၤတခါစ့ၢ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢအလီၤဆီလီၤသးတခီန့ၣ်, အုၣ်ပာ်ဝဲကသံၣ်မူဘျးအတၢ်အိၣ်ရၤလီၤသးသကုၤဆးဒးမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤလၢအကၢၤအိၣ်ကတၢၢ်လၢတြီမၤတံၢ်တံၢ်ဒဲကဝီၤတဖျၢ်ဂုၤတဖျၢ်ဂုၤအတၢ်ကၤကၤဒါကၤလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်မ့ၢ်ပီၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လၢအအိၣ်လီၤကဝီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်, အုၣ်ဒဲကဝီၤပာ်ဝဲလၢအမၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပတီၢ်ဖျၢ်ကတၢၢ်ဒီးတမ့ၢ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအရူတဖၣ်ဘၣ်အဃိမ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤကမၤမာ်မ့ၢ်ဝဲဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

မၢ်လး

တၢ်နီၣ်နီၣ် - *မၢ်လးပုၤပၣ်ပုၤလၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ဝဲသကိးအပူၤလၢအကၤလီၤတၢ်ဝဲအတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤဆီလီၤသးအကလုာ်ကလုာ်အအါကတၢၢ်လၢဒဲကဝီၤအဂၤအဂၤတဖၣ်အကျဲဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အဃိပာ်လီၤဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအတၢ်ဘၣ်ထွဲလီၤသးလၢတၢ်လီၤတၢ်ကျဲလၢအလီၤဆီဝဲတဖၣ်အပူၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်ဖျါတရံၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤကျၢ်တၢ်

တၢ်န့ၣ်အံၤပူၤဖဲလၢမးရးဒီးလၢအဖျၢၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်, ကရၢၢ်တၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤအိၣ်ဃုာ်ဒီးပုၤက့ၤကၤဒါက့ၤတၢ်တၢ်ဖီ (၈၅)ကလၢအက့ၤဆူကီၢ်ပယီၤ(ပုၤအါန့ၣ်သၢပူၤတပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပိၣ်မ့ၢ်)လၢဒဲကဝီၤခွဲၤဖျၢၣ်လၢၣ်,လၢအအိၣ်လၢကီၢ်ကွီၣ်တၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢဒိတတၢ်ညါန့ၣ်လီၤ. အဲသ့ၣ်အတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးဘၣ်ဃးတၢ်လီၤလၢအက့ၤလီၤဝဲတဖၣ်အတၢ်အိၣ်သးဒီးတၢ်ဆိတလဲတဖၣ်လၢအဲသ့ၣ်ဒီးပုၤအိၣ်ဆိးလၢလီၤကဝီၤလၢအက့ၤဝဲတဖၣ်အပူၤဃုာ်ထံၣ်ညါဝဲစးထီၣ်လၢထံၣ်ဂျၢၢ်ကီၢ်သးအတၢ်အိၣ်သးဒီးသးအတၢ်ဆိတလဲသးလၢတယံၣ်ဒီးဘၣ်ဝဲတဖၣ်လၢထံၣ်ကီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်ဖျၢၣ်ထီၣ်အိၣ်လၢလံၣ်တၢ်ဖျၢၣ်အပူၤအံၤမ့ၢ်ဖဲဃုာ်ထံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢပုၤလၢအက့ၤကၤဒါက့ၤဆူအကစၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်အကျဲတဖၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်သန့က့ၤ,ပုၤလၢအက့ၤအကၤအါန့ၣ်ဒီး(၁၀၀)ဂၤအမ့ၢ်ပုၤတၢ်တၢ်သ့ၣ်က့ၤသးပုၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်,ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမျၢၢ်ကရၢၢ်(CBO)ပုၤမၤတၢ်ဖီတဖၣ်ဖဲဃုာ်ဝဲလၢတၢ်မၤတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးဒိတကတီၢ်ညါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဲသ့ၣ်အတၢ်က့ၤကၤဒါအံၤန့ၣ်တၢ်လီၤလၢအဲသ့ၣ်က့ၤတုၤဝဲတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၤလၢခိၣ်ကစၢ်ခိၣ်ကလိကျါတၢ်လီၤတဖၣ်အစ့ၤကတၢ်န့ၣ်သဝီ (၁၈)ဖျၢၣ်လၢအအိၣ်လၢကီၢ်စၢ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤတၢ်ကျဲလၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၣ်ထံးအပူၤတဖၣ်(တပၣ်ဃုာ်ဒီးယီၤခိၣ်ကီၢ်စၢ်ဘၣ်) - တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဲသ့ၣ်က့ၤကၤဒါက့ၤတၢ်ခိၣ်အိၣ်တက့ၢ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲဘၣ်ထွဲဒီးဟံၣ်ဖိဖိဖိအတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်,ဒီးအိၣ်ဝဲယံၣ်(၁)သီတုၤ(၉)လၢန့ၣ်လီၤ.

ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢအဲသ့ၣ်အတၢ်အုၣ်သးတဖၣ်ဒီးအတၢ်ဖျၢၣ်ထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်, တၢ်လၢအကြိၤမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်လၢလီၤကဝီၤပူၤတဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးလၢတၢ်ကက့ၤကၤဒါက့ၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤဒီးတၢ်အိၣ်ကၢအိၣ်မိးဝဲအဂီၢ်လီၤဆိဒဲတၢ်,ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤလၢတၢ်ဆဲးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ဆိလီၤဂ့ၢ်ထီၣ်သးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲအက့ၢ်အဂီၢ်အပတီၢ်တဖၣ်,ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အဃိလၢပုၤတၢ်တၢ်မၤတဖၣ်ကမုၢ်လၢသးခုဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးအခွဲးယၢ်ဒီးတၢ်သဘျုတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တုၤဝဲအံၤန့ၣ်တၢ်တအၢၣ်လီၤတူၢ်လီၤအိၣ်ဒီးလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျုတၢ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်အပူၤဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်အိၣ်သးလၢအဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ဆိလီၤဟံၣ်လီၤသးတဖၣ်အိၣ်ဝဲနးထီၣ်န့ၣ်အလီၢ်ဒီးအဲခဲညါဒုးကဲထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယံၣ်ဘၣ်ဘီခိၣ်န့ၣ်ကလံၣ်လၢဒဲကဝီၤတၢ်လီၤလဲလၢအပူၤ,ဒီးတကးဒီးဘၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအကြိၤမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲအါမးလၢဒဲကဝီၤတဖၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤလၢတၢ်ကက့ၤကၤဒါက့ၤတၢ်တၢ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢအကြိၤမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်တဖၣ်အမ့ၢ်ဝဲတၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်,ဒီးတၢ်န့ၣ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ်/တၢ်ဃုာ်ဒါက့ၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တၢ်ခါလၢအကဲထီၣ်တၢ်ယီၣ်ဘၣ်ဘီအိၣ်ကတၢ်လၢတၢ်ကဘၣ်ကတိၤအိၣ်လၢအဂ့ၢ်ခါဆူမ့ၢ်ညါ(ဘၣ်ဆၢမ့ၢ်ဒဲကဝီၤခဲဖျၢၣ်လၢကလံၣ်ထံးတကပၤခဲဖျၢၣ်န့ၣ်ကစၢၤဝဲတဖၣ်), တကးဒီးဘၣ်ပၤဃုာ်ဒီးဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ်ဒီးပီၣ်ထွဲထီၣ်အံၤလၢတၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ရူၤဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအခွဲးယၢ်တဖၣ်(လၢညါန့ၣ်တၢ်မၤအိၣ်လၢဒဲကဝီၤအိၣ်လၢကလံၣ်ထံးဒီးလၢလီၤခဲတၢ်ကမၤအိၣ်လၢကလံၣ်ထံးတကပၤ)န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်မူၤဘျီးအတၢ်အိၣ်ရၢလီၤသးသက့ၤဆးဒးတဖၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးခိၣ်ဃၢၤဝဲတရံးအတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢအကဲထီၣ်သးခီဖျါလၢမဲးဖီကဟၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအကျၢၢ်ဘၢလုၢ်ကွဲၣ်ဝဲတၢ်ဖဲလဲၤဖးကွဲၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ယီၣ်အစ့ၤကတၢ်လၢပုၤန့ၣ်လီၤပၤဃုာ်မၤသကိးတၢ်တဖၣ်(တၢ်က့ၢ်ကတံၢ်ကွဲၣ်ဝဲလၢအုၣ်ဒီးခါလၢအုၣ်စ့ၢ်အပူၤ)န့ၣ်လီၤ. ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤတၢ်မၤပီၣ်ထွဲတၢ်လဲလီၤအိၣ်ထီၣ်သးတဖၣ်အဖီခိၣ်, တၢ်ဘၣ်ယီၣ်ဘၣ်ဘီလၢအမဲးမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်လၢတၢ်ကပီၣ်ကပၤတဖၣ်အိၣ်ဖျါလီၤဂၢ်လၢကအါထီၣ်ဝဲအဃိ,ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကကဲထီၣ်ပုၤအါဂၤအတၢ်သးစဲအလီၢ်လၢခါဆူမ့ၢ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ကရဲၣ်ကျဲၤအိၣ်လၢတၢ်ကက့ၤကၤဒါက့ၤအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤအဂီၢ်န့ၣ်,ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢဟီၣ်ခိၣ်နီၢ်ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ခိၣ်အတီၢ်ပတီၢ်တဖၣ်လၢတၢ်တလူၤမၤပီၣ်ထွဲအိၣ်ဒီးဘၣ်ဒိအမ့ၢ်,တၢ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအကြးဘၣ်ဝဲဒီးဘၣ်လီၤသးဒီးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဖဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအကါဒိၣ်ဝဲဒိၣ်မးလၢတၢ်ကဘၣ်ကွဲၣ်ဆိကမိၣ်ဒီးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်

ဆူပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဒီးဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမျၢၢ်အကရၢတဖၣ် (CBOs)

- ၁. ကတံၢ်ကတိၤဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဃာ်တၢ်မၤအကျါအကျဲတဖၣ်ဒီးတၢ်မၤနီၣ်မၤဃါအလံၣ်တဖၣ်လၢတၢ်သမံသမိးက့ၤပုၤဒဲကဝီၤဖိတဖၣ်အဂီၢ်,ဖဲအဲသ့ၣ်တရူးက့ၤကၤဒါက့ၤဒီးပဲက့ၤကၤဒါက့ၤ,လၢအမ့ၢ်“လဲၤဒီးကွီၢ်” တၢ်မၤနီၣ်မၤဃါအဂီၢ်.
- ၂. ကတံၢ်ကတိၤဒီးထုးထီၣ်ဃာ်တၢ်သမံသမိးအတၢ်သံကွီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပုၤဒဲကဝီၤဖိတဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်လၢကက့ၤကၤဒါက့ၤဒဲအတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်.
- ၃. ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဃုာ်ထံၣ်န့ၣ်တၢ်အစၢတဖၣ်ဆူပုၤလၢအဘၣ်ထွဲတဖၣ်ဒိအမ့ၢ်ပုၤတၢ်တၢ်အတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်, UNဒီးCCSDPT ကရၢတဖၣ်ဒီးသိးလၢကမၤဆူၣ်ထီၣ်ဝဲ UN, ကမျၢၢ်သဘျုတရၢ (NGO)ဒီးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲအတၢ်ပံးစုန့ၣ်ကျဲလၢတၢ်အိၣ်ကတံၢ်ကတိၤသးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးတၢ်ကတိၤစၢၤတၢ်အတၢ်တံၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢအကြးအဘၣ်ဝဲအဂီၢ်.

ဆူ UN ဒီးCCSDPTကရၢတဖၣ်

- ၁. ဟ့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်ဆူပုၤတၢ်ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢကကတံၢ်ကတိၤဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဃာ်တၢ်မၤအကျါအကျဲတဖၣ်ဒီးတၢ်မၤနီၣ်မၤဃါအလံၣ်တဖၣ်လၢတၢ်သမံသမိးက့ၤပုၤဒဲကဝီၤဖိတဖၣ်အဂီၢ်,ဖဲအဲသ့ၣ်တရူးက့ၤကၤဒါက့ၤဒီးပဲက့ၤကၤဒါက့ၤ,လၢအမ့ၢ်“လဲၤဒီးကွီၢ်” တၢ်မၤနီၣ်မၤဃါအဂီၢ်,ဒီးလၢတၢ်ထုးထီၣ်ဃာ်တၢ်သမံသမိးအတၢ်သံကွီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပုၤဒဲကဝီၤဖိတဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်လၢကက့ၤကၤဒါက့ၤဒဲအတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်.
- ၂. မၤအါထီၣ်တၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်တဖၣ်လၢအပၣ်ဃုာ်ဒီးပုၤတၢ်တဖၣ်,ဒီးပုၤလၢအအိၣ်လၢလီၤကဝီၤလၢအလီၤဆိလီၤသးအါမဲးအါကလုာ်အကရၢဖိတဖၣ်လၢတၢ်ကဃုသ့ၣ်ညါအဲသ့ၣ်အတၢ်မ့ၢ်လၢကွီၢ်လီၤလီၤဆိဆိတဖၣ်,အတၢ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးတၢ်က့ၤကၤဒါက့ၤအတၢ်ကြိၤမၤတံၢ်တံၢ်တဖၣ်တဖၣ်ဒီးထံၣ်စိကျဲအတၢ်ဃုာ်တဖၣ်.
- ၃. မၤဆူၣ်ထီၣ်ပုၤတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်အတၢ်ဖဲသကိးမၤသကိးတၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်နီၤဟ့ၣ်ခီလီၤသးလၢအဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အစၢလၢအဖျၢၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်.
- ၄. မၤလီၤတၢ်တၢ်အစၢလၢတၢ်မၤန့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးအပူၤတဖၣ်အံၤအိၣ်ဝဲဒီးအလုၢ်အပူၤအခိၣ်ပညီလၢလၢပုၤပုၤဒီးဒုးသ့ၣ်ညါကရၢတဖၣ်ဒီးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲလၢအပံးစုန့ၣ်ကျဲလၢတၢ်အိၣ်ကတံၢ်ကတိၤသးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးတၢ်ကတိၤစၢၤတၢ်အ

တၢ်တိၣ်ကျဲၤတဖၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်လၢ်ထီၣ်အတၢ်သးစၢ်ဆၢလၢကပၣ်ဃုာ်တၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်တၢ်လၢပမၤအီၤသ့တဖၣ်ဒီးလီၤကဝီၤပူၤအတၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်ထီၣ်သးတပူၤဃီအတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤလၢတဖၣ်သဲးစးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၅. ကတိၤစၢၤတၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ်ကဆဲးမၤစၢၤတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမူအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်လၢအကြၢၤအဘၣ်ဒီးလၢအဘၣ်လိာ်သးဒီးပုၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲအတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်လၢလၢပုၤပုၤဒီးတကးဒဲးဘၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူၣ်သိးကအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီးကအိၣ်မူၣ်ဘၣ်ဂၢၢ်ကျဲၤကျဲၤပုၤဒီးသူးသ့ၣ်လၢကဝီၤလၢအတၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဒဲးဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ဖိၣ်ထွဲ (၁) တၢ်ဒုးန့ၣ်ကီၢ်ဆၢဘၣ်ဒိၣ်အိၣ်တၢ်ဂီၤမူ - လၢဒဲးကဝီၤ

တၢ်နီၣ် - * တၢ်အပတီၢ်အဝဲအံၤအတၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဖျါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢဘၣ်တၢ်မၤဃုာ်ဒီးပုၤက့ၤကဒါတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးပုၤက့ၢ်တၢ်ဖိတဖၣ် (ဒဲးကဝီၤကမံးတံၣ်တဖၣ်/ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမျါအကရၢတဖၣ် (CBOs)ဒီးပုၤမူၣ်စလ့ၣ်ဖိအခါၣ်စးတဖၣ်)

ဒဲးကဝီၤ	ကီၢ်ခဲၣ်/ဟီၣ်ကဝီၤဒိၣ်	ကီၢ်ရၢၣ်	တၢ်ဒုးန့ၣ်အဘျီတဖၣ်
S1	တၢ်တဒုးန့ၣ်ဘၣ်		၀
S2	ကရၢၣ်န့ၣ်ကီၢ်ခဲၣ်	ကီၢ်ဆၢဘၣ်လၢာ် - ကီၢ်ဆၢဘၣ်တနီၤဖးလီၤဒုးန့ၣ်တၢ်ဂီၤမူ	၁
မၢ်လးအူ	ပကူဟီၣ်ကဝီၤ	ကီၢ်ကွဲး	၁
	ကညီကီၢ်ခဲၣ်	သ့ၣ်ဒိၣ်	၂
မၢ်ရၤမိာ်	ကညီကီၢ်ခဲၣ်	ဖၣ်ပူၣ်	၁
မၢ်လး	ကညီကီၢ်ခဲၣ်	ဖၣ်ပူၣ်	၁
အူဖျၢၣ်	ကညီကီၢ်ခဲၣ်	ရၤမတံ	၁
နီၣ်ဖိ	ကညီကီၢ်ခဲၣ်	ကွဲးအုဆုၣ်ကွဲး	၁
ဘၣ်ဒိၣ်ယါ	ကညီကီၢ်ခဲၣ်	ကွဲးအုဆုၣ်ကွဲး	၁
	တနီၤသရၢၣ်ဟီၣ်ကဝီၤ	ဒဲးဝါ	၁
ထၣ်မံၤဟ့ၤ	ကညီကီၢ်ခဲၣ်	သ့ၣ်ဒိၣ်	၁
	တနီၤသရၢၣ်ဟီၣ်ကဝီၤ	ဒဲးဝါ	၁
		တနီၤသရၢၣ်	၁
ဟံၣ်ဖိၣ်ထွဲလၢာ်			၁၃

တၢ်ဖိၣ်ထွဲ (၂) ပုၤက့ၢ်တၢ်ဂီၤအတၢ်ဟ့ၣ်ဆၢက့ၤတၢ်ထံၣ်လၢတၢ်ဒုးန့ၣ်ဘၣ်ဒိၣ်အိၣ်တၢ်ဂီၤမူအဖိခိၣ် - လၢကီၢ်ခဲၣ်/ကီၢ်ဆၢ

တၢ်နီၣ် - * တၢ်အပတီၢ်အဝဲအံၤအတၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဖျါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢဘၣ်တၢ်မၤဃုာ်ဒီးပုၤက့ၤကဒါတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးပုၤက့ၢ်တၢ်ဖိတဖၣ် (ဒဲးကဝီၤကမံးတံၣ်တဖၣ်/ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမျါအကရၢတဖၣ် (CBOs)ဒီးပုၤမူၣ်စလ့ၣ်ဖိအခါၣ်စးတဖၣ်)

* အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်, ပုၤက့ၢ်တၢ်ဖိတဖၣ်တူၢ်ဘၣ်လၢတၢ်ဂီၤမူက့ၤဟံၣ်ဖျါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဒိးလိာ်သးတဖၣ်ဒီးမၤကီၢ်ခဲၣ်/ကီၢ်ဆၢသ့ၣ်. တၢ်ဖိလၢအံၤဟံၣ်ဖျါတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဖျါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအလီၤဆီလိာ်သးဒိၣ်ဒိၣ်ဆူတၢ်လီၤပလိာ်လိာ်သးအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်.

ကီၢ်ခဲၣ်/ဟီၣ်ကဝီၤဒိၣ်	တၢ်ဂီၤမူ	တၢ်ဟ့ၣ်ဆၢက့ၤတၢ်ထံၣ်
ယါဒိၣ်ကီၢ်ခဲၣ်	---	တၢ်တဒုးန့ၣ်ဘၣ်
ကရၢၣ်န့ၣ်ကီၢ်ခဲၣ်	ကီၢ်ရၢၣ်လၢာ် - ကီၢ်ရၢၣ်တနီၤဖးလီၤဒုးန့ၣ်တၢ်ဂီၤမူ	- တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သံဒီးထဲလၢပုၤပုၤ/လၢတၢ်လီၤပၤအလီၢ်ကဝီၤတဖၣ်. - အိၣ်ထဲတၢ်လၢအဂ့ၢ်ဒီးတဟံၣ်ဖျါတၢ်အိၣ်သးနီၣ်နီၣ်နီၣ်လၢကစၢၢ်ခိၣ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်လီၤလၢပုၤပုၤအါဝဲအလီၢ်. - တၢ်မၤလီၤပုၤဟံၣ်ဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်ကွဲးဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်လၢတၢ်ဘျီထီၣ်ကျဲၤ/တၢ်မၤလဲၢ်ထီၣ်ခိၣ်ထီၣ်တၢ်တိၣ်ကျဲၤတဖၣ်တဘၣ်တၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါဝဲဘၣ်.
ပကူဟီၣ်ကဝီၤ	ကီၢ်ကွဲး	တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်ဒီးတၢ်မ့ၢ်လၢ
ကညီကီၢ်ခဲၣ်	ကီၢ်ကရဲး	တၢ်တဒုးန့ၣ်ဘၣ်
	ကွဲးအုဆုၣ်ကွဲး	တၢ်ဟံၣ်ဖျါတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တအိၣ်ဘၣ်
	ရၤမတံ	- တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါအဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်စ့ၤတလၢတပုၤဘၣ်.
	ဖၣ်ပူၣ်	- တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သံဒီးထဲလၢဘူသိၣ်ဒီးနွဲၣ်လိအလီၢ်ကဝီၤတဖၣ်. တၢ်အိၣ်သးလၢလုၢ်သီန့ၣ်န့ၣ်ဒိၣ်ဝဲ.
တလၢကီၢ်ခဲၣ်	ယံၤဘျုး	တၢ်တဒုးန့ၣ်ဘၣ်
	ယံၤ	တၢ်တဒုးန့ၣ်ဘၣ်
တနီၤသရၢၣ်ဟီၣ်ကဝီၤဒိၣ်	ဒဲးဝါ	- တၢ်အိၣ်သးဂ့ၢ်နီၣ်နီၣ်နီၣ်ဒီးပတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်. - တၢ်ဟံးန့ၢ်ကွဲးဟီၣ်ခိၣ်မၤတၢ်တသ့ဘၣ်
	တနီၤသရၢၣ်	- တၢ်အိၣ်သးဂ့ၢ်နီၣ်နီၣ်နီၣ်ဒီးပတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်.

